

№-4

ΝΕΑΝΙΚΗ ΦΩΝΗ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΝΕΩΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ ΝΕΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΘΑΝΑΣΗΣ ΡΑΧΟΥΤΗΣ

ΕΥΛΟΓΡΑΦΙΑ ΣΠΥΡΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ :

ΜΑΡΙΟΣ ΠΑΩΡΙΤΗΣ
ΑΛΕΞΗΣ ΣΟΛΩΜΟΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΙΑΣΙΟΣ
ΦΑΙΔΡΟΣ ΜΠΑΡΛΑΣ
Α Δ Κ Η Ζ Ε Η
ΛΕΥΤ. ΧΡΥΣΟΛΟΥΡΗΣ

ΤΑΣΟΣ ΛΙΓΝΑΔΗΣ
ΤΑΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΙΔΗΣ
ΣΤΕΦΟΣ ΡΟΔΑΝΘΗΣ
ΚΩΣΤΗΣ ΝΕΧΑΛΙΩΤΗΣ
ΘΑΝΑΣΗΣ ΡΑΧΟΥΤΗΣ

ΓΙΑΝ. ΠΟΛΥΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΣ
ΛΑΜΠΡΟΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ
ΙΟΥΛΙΕΤΤΑ ΓΑΒΡΙΗΛ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
ΧΡΙΣΤΟΦ. ΣΠΙΡΑΝΤΗΣ

ΝΕΑΝΙΚΗ ΦΩΝΗ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ ΝΕΩΝ

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΧΤΕΣ ΤΑΚΗΣ Ε. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ
ΤΑΣΟΣ ΛΙΓΝΑΔΗΣ

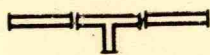
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΕΡΡΙΚΟΣ ΒΑΛΕΡΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ ΠΡΟΣΩΡΙΝΑ:

ΑΧΑΡΝΩΝ 63-ΤΗΛΕΦΩΝΩΝ 83044

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΕΜΜ. ΜΑΘΙΟΥΔΑΚΗ

ΣΩΛΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 15

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΙΑΣΙΟΣ	Φτερά και Φως (ποίημα)
ΤΑΚΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ	Ἡ θέση τῶν ἀνθρωπιστικῶν κλπ. (μελέτη)
ΤΑΣΟΣ ΛΙΓΝΑΔΗΣ	Ἐξομολόγησι
ΣΤΕΦΟΣ ΡΟΔΑΝΘΗΣ	Πορεία
ΑΛΕΞΗΣ ΣΟΛΩΜΟΣ	Ἐσφυλίζοντας τὴ Φόουστ
ΦΑΙΔΡΟΣ ΜΠΑΡΛΑΣ	Ἑλλάδα (ποίημα)
ΜΑΡΙΟΣ ΠΛΩΡΙΤΗΣ	Ν. Λαπαθιώτης
ΑΔΚΗ ΖΕΗ	Κοντὰ στὶς Ράγες (διήγημα)
ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΧΡΥΣΟΛΟΥΡΗΣ	Μοναξιά (διήγημα)
ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΟΛΥΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΣ	Τὸ γενναριάτικο φεγγάρι (ποίημα)
ΘΑΝΑΣΗΣ ΡΑΧΟΥΤΗΣ	Διαβαίνοντας τὸ στρατὶ μου
ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ	Βουδὸ Ἐύπνημα
ΙΟΥΛΙΕΤΤΑ ΓΑΒΡΙΗΛ	Στιγμὲς
ΚΩΣΤΗΣ ΝΕΧΑΛΙΩΤΗΣ	Κριτικὸ σημείωμα (γιά ἓνα κομμάτι γῆς)
ΛΑΜΠΡΟΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ	Ἀναζήτησι (ποίημα)
ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΣΠΙΡΑΝΤΗΣ	Ἄγωνία (ποίημα)
Μ. Ι. Μ.	Κριτικὴ Θεάτρου

Ἔνας ἀνέκδοτος στοχασμὸς τοῦ «Ψυχάρη

Ἀνακοίνωσι **Κ. ΝΕΧΑΛΙΩΤΗ**

Φιλολογικὰ νέα ἀπ' τὸ Παρίσι. ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ.

Ν. Κ. ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ (ποίημα)

ΝΕΑΝΙΚΗ ΦΩΝΗ

ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 4

ΑΘΗΝΑ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1944

ΤΟΜΟΣ 1

ΦΤΕΡΑ ΚΑΙ ΦΩΣ

Στὸν κ. ΓΙΑΝΝΗ ΤΡΙΚΚΗ

Ἀνοίχτε τὰ παράθυρα στὸ φῶς
οἱ κάμαρες φαντάζουνε σὰν τάφοι
τοῦ ἡλίου λαχταράω τὸ χρυσάφι
μέσα στὸ μαῦρο χάος ναυαγός.

Τοῦ ἡλίου ἐραστής καὶ νοσταλγός
ποιὰ μοῖρα καὶ ποιὰ μπόρα μοῦ τὸ γράφει
γύρω-τριγύρω νὰ μὲ κλειοῦνε τάφοι
καὶ μὲ τὰ χέρια σταυρωτὰ κι' ἀργός

κι' ἀνήμπορος ν' ἀφίνουμαι στὴ θλίψη
τὴ θλίψη ποὺ ποτὲ δὲ θὰ μοῦ λείψει
θαρρώντας πῶς δὲ χάνεται ὁ καιρός

Κι' ἀφίνοντας τὴ φλόγα νὰ μὲ γλύψει
φέрте φτερά γιὰ ν' ἀπλωθῶ στὰ ὕψη
κι' ἀνοίχτε τὰ παράθυρα στὸ φῶς!...

«Ἀνθρώπινα»

ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΙΑΣΙΟΣ

ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕ !

Ναί ! έμεις οί νέοι κατηγορούμε' γιατί έχουμε Ιδανικά που βλέπουμε να τὰ μολύνουν, γιατί έχουμε ένα σταυρό πίστης που βλέπουμε να τόν πατάν.

Ναί ! κατηγορούμε :

Αυτούς που έχουν τή σαθρή αντίληψη, ότι ο ποιητής, ο συγγραφέας, ο ήθοποιός, ο καλλιτέχνης γενικά, μπορεί νάβαι ένας άνήθικος με τάλέντο κι' όχι ο άνθρωπος με πνευματική και ήθικη ύπ όστα ση.

Κατηγορούμε :

Τους ταπεινούς εκείνους κομπάρσους, που σαν κηφήνες τριγυρίζουν ένα μεγάλο θνητό-ή ένα μεγάλο όνομα — και θεοποιούν τή διαστρέβλωση των φυσικών του τάσεων.

Κατηγορούμε :

Αυτούς που νομίζουν πως λύτρωση σημαίνει διαστροφή.

Κατηγορούμε :

Αυτούς που προσπαθούν να συστήσουν κι' άλλους στον άηδιαστικό κύκλο τής «πνευματικής» τους συντροφιάς κι' αυτούς που λυγίζουν στήν πίεσή τους.

Κατηγορούμε :

Τήν κοινωνία που άνέχεται τήν άθλια αυτή τάση και τήν ένισχύει

με τήν άδιάφορη θέση που παίρνει άπέναντί της.

Τους κατηγορούμε και τους καταγγέλλουμε στις γερές ψυχές και στις λευκές συνειδήσεις.

Τους μιλάμε ξεκάθαρα : θα μάς έχουν έχθρούς.

Στ' όνομα τής Τέχνης δέν παίρνουν συχωροχάρτι' (κι' άς μάθουν να μη μολύνουν λέξεις που έκφράζουν Ιδανικά). Έμεις οί νέοι στηρίζομαστε στον άκέραιον άνθρωπο, τόν άπλό και τόν άρτιο. Κι' άποδιώχνουμε κάθε άλλη αντίληψη.

Ξεκινάμε για ένα κίνημα. Γι' αυτό τόν κίνημα. Άπαλλαγμένοι από κάθε λυρισμό και κάθε ρωμαντική διάθεση. Στιβαρή είναι ή πρόθεσή μας. Ρωμαλέο θάβαι και τόν χτύπημα. Και θα τόν θαρρούμε σά νίκη στον άγώνα μας.

ΘΑΝΑΣΗΣ ΡΑΧΟΥΤΗΣ
ΚΩΣΤΗΣ ΝΕΧΑΛΙΩΤΗΣ
ΤΑΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

Η ΘΕΣΗ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ
ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

(Συνέχεια του προηγούμενου και τέλος)

Πρέπει όμως ο μαθητής να νοιώσει ότι ή τέλεια ή άκέρια μεταφραστική εργασία είναι πράγμα άκατόρθωτο γιατί ο μεταφραστής σχεδόν πάντοτε είτε θεληματικά είτε άθέλητα παραλλάζει τόν νόημα του συγγράμματος και πολλές φορές ξεχύνει τόν δικόν του ε ί ν α ι τήν δικιά του ψυχή στο ξένο σύγγραμμα.

Η δυσκολία αυτή για τήν τέλεια μετάφραση ύπάρχει επειδή κάθε γλώσσα έχει και τή δικιά της ζέχωρη φύση.

Πολλές φορές θα μάς είναι άρκετό σέ ένα δύσκολο όρο ή λέξη ν' άρκούμεθα σέ μια καλή έτυμολογική μετάφραση και στήν παρακολούθηση των χρήσεων των λέξεων σέ πολλά χωριά. Ο όρος π.χ. σ ω φ ρ ο σ ύ ν η είναι άμετάφραστος, μόνον έ τ υ μ ο λ ο γ ι κ ά μπορεί ν' άποδοθή τόν τέλειον νόημά του» (Περίληψη γνωμών του Κ. Γεωργούλη σελίς 30).

Γιαυτό δέν είναι άπόλυτα σωστή ή άπαίτηση εκείνων που λένε ότι πρέπει να καταργηθούν τά άρχαία Έλληνικά και να μαθαίνουμε τούς συγγραφείς μόνο από λογοτεχνικές μεταφράσεις. Αν θελήσουμε να εξετάσουμε όμως τόν ζήτημα αυτό λεπτομερέστερα θα πέσουμε πάνω σέ σπουδαία και καθαρώς τεχνικής φύσεως παιδαγωγικά ζητήματα που δέν μπορούν να εξεταστούν στό λίγο χώρο τής μελέτη μου.

Σχετικά με τόν ζήτημα τής έφαρμογής τής μετάφρασης σέ πλατύτερα έπίπεδα ύπάρχουν πάμπολλες αντίθετες γνώμες. Χαρακτηριστική είναι ή γνώμη του Γάλλου φιλοσόφου Μοντεσκιέ «και μεταφράσεις είναι σαν τά χάλκινα εκείνα νομίσματα τά όποια έχουν ίση αξία με όρισμένο θάρος χρυσού και τυγχάνουν μεγαλύτερας μεταχειρίσεως παρά τή συναλλασομένη λαφ, άλλ' είναι πάντοτε κακής ποιότητας» (Μ. Έγκυκλοπαι-

δεία τ. 17 σελ.74). Η γνώμη αυτή όμως μπορεί να θεωρηθή ως ύπερβολική γιατί ούτε συντακτική και γραμματική σχολική έπεξεργασία και ή πρόχειρη έρμηνευση μπορούν να δώσουν στό μαθητή μια σαφή έννοια του άρχαίου κειμένου. Για να έχουμε λοιπόν τά ποθητά αποτελέσματα από τή διδασχή των «φρονηματιστικών μαθημάτων» στά σχολεία πρέπει ν' ακολουθηθή κάποια μέση όδός στήν όποία έκμάθηση γραμματικής και συντακτικού, πραγματική και καλλογική έρμηνευση και ζωντανή λογοτεχνική μετάφραση στή δημοτική πάντοτε γλώσσα, να συνταυτιστούν ώστε έτσι ν' άποδίδουν τόν άρχαίο κείμενο σ' όλη του τήν πραγματική αξία. Η διδασχή των ανθρωπιστικών γραμμάτων δέν επιδέχεται άκρότητες. Μια μέση λύση θα φέρη τά ποθητά αποτελέσματα. Πρέπει να καταλάβουμε καλά πόσο μεγάλη ανάγκη είναι τ' ανθρωπιστικά γράμματα ν' άπλωθούν πολύ πλατιά στό λαό.

Η προχωρημένη στόν πολιτισμό Δύση και ή περίλαμπρη και έξιδανικευμένη άρχαιότητα, που φώτισε και τούς Δυτικούς λαούς στήν αναγέννησή τους να οί δύο πόλοι όπου θα στραφή ή αναγεννητική προσπάθεια των Νεοελλήνων.

Ο άρχαίος κόσμος πρέπει να μάς είναι πάντα παράδειγμα, για ό,τι έξαιρετικό και ύπέροχο έφτιασε και όχι να μάς γίνη δουλική απομίμηση, γιατί ή μίμηση πάντα καταστρέφει, ενώ τόν έξυψωτικό παράδειγμα πάντα δημιουργεί. Έτσι θα πρέπει και έμεις οί Νεοέλληνες χωρίς άδειες φλυαρίες και άσκοπες συζητήσεις, χωρίς προσήλωση σέ διάφορα κτυπητά λεξίδια και φρασίδια τής άρχαιότητας, θα πρέπει λέγω να δημιουργήσουμε κι' έμεις μια πρωτοτυπία, μια στό μέτρο του δυνατού προαγωγή του παγκόσμιου πολιτισμού, για να δικαιωθή ή ύπαρξη του λαού μας μέσα στήν πολυεθνια τής Εύρώπης και

της ανθρωπότητας δλόκληρης. Δουλειά μας λοιπόν είναι να διερευνοῦμε, να μελετούμε, να κατανοοῦμε να ξαναζωντανεύουμε, δλοένα πληρέστερα πολυμερέστερα και οὐσιαστικώτερα τις αξίες τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, και να γονιμοποιῶμε μ' αὐτὲς τὴ ζωὴ μας και τὴν ζωὴ ὄλων τῶν ἀνθρώπων πέρα ἀπ' τὰ ἐθνικά μας σύνορα. Ἔτσι θὰ προαγάγουμε κι' ἐμεῖς με τὴ συμβολή μας τὴν πᾶνἀνθρώπινη πρόοδο. Ἡ ἀνθρωπιστικὴ σπουδὴ και ἰδίως τὰ Ἀρχαῖα Ἑλληνικά και ἡ Ἱστορία εἰναι ἐκεῖνες ποὺ δίνουν ὠθηση κι' ὄρμη σ' ὄλους κείνους τοὺς ἀνθρώπους ποὺ ζωηρὸ πάντοτε αἰσθάνονται πόθο να πρωτεύουν στὴ πνευματικὴ και τὴν κοινωνικὴ παλαίστρα τῆς ζωῆς.

Ἡ ἀνθρωπιστικὴ σπουδὴ μᾶς δείχνουν τοὺς δρόμους ποὺ ἀνοίξε ὁ ἀνθρώπινος νοὺς στὴν Ἑλλάδα, και ποὺ ὑποχρεώθηκε να περάσει ἀπ' αὐτοὺς ὄλη ἡ πολιτισμένη ἀνθρωπότητα για να προχωρήσει και να προοδεύει διαρκῶς. Ἀλλὰ ἐπίσης ἐξασφαλίζουν στὸν ἀνθρώπο, ἡ ἀνθρωπιστικὴ σπουδὴ ἀπόλυτα αὐτὸ ποὺ εἶπε ὁ κωμικὸς ποιητὴς Μένανδρος «ὡς χαρίεν ἀνθρώπος, ὅταν ἀνθρώπος ἦ...».

Γιατί τὸ ἄτομο με τις μελέτες αὐτὲς ἐξυψώνεται, ἀνεβαίνει και στέκει ψηλά ἀπ' ὄλα τὰ πάθη και τις μικρότητες τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Φτάνει στὴν ἠθικὴ του τελειώση και γίνεται εὐτυχημένο, «καθαρῶν, ἀθανάτου φύσεως κόσμον ἀγήρω» ὅπως λέει ὁ σκηνακὸς φιλόσοφος Εὐριπίδης, και ἐργάζεται ταυτόχρονα για τὴν προκοπὴ και τὴν εὐτυχία τῶν ἄλλων.

Ἡ μελέτη τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ και Ρωμαϊκοῦ κόσμου ὅπου και ὅποτε καλλιεργήθηκε εἶχε και ἔχει για σκοπὸ να καθοδηγήσει τις πνευματικὲς πρωτοπορεῖες, να συνειδητοποιήσει τις αξίες τῆς σύγχρονης ζωῆς. Ν' ἀναπτύξει τὴν δυναμικότητα στὶς δμάδες, στὶς τάξεις, στοὺς λαοὺς ποὺ εἶναι οἱ φορεῖς τους, ν' ἀκονίσει τὴν σκέψη τους και τις ἰκανότητές τους, και ὀδηγώντας τους ὡς τις κορφές και τὰ τέρματα τῶν δρόμων, ὅπου προχώρησαν Ἑλληνες και Ρωμαῖοι διανοίγοντας τοὺς πνευματι-

κοὺς των δρίζοντες, να τοὺς κάνει ἰκανοὺς χρησιμοποιώντας ὄλες τις ἰκανότητες και δυνατότητες τῆς ζωῆς τους, να τὴν ἐμπλουτίσουν και να τὴν κινήτοποιήσουν πρὸς μία πολὺμορφη, πρωτότυπη δημιουργία.

Τὸ ἐξυψωτικὸ λοιπόν και μορφωτικὸ ξαναζήσιμο τῆς ἀρχαιότητας θὰ δημιουργήσει τις νέες μορφές τῆς ζωῆς και θὰ γίνῃ πηγή για ἐμπνευση και καθοδήγηση στὴ δημιουργία, και στὸν πολιτικὸ και στὸν καλλιτέχνη και στὸν ποιητὴ και στὸν ἐπιστήμονα και στὸν φιλόσοφο και στὸν κοινωνικὸ μεταρρυθμιστὴ. Μόνο ἀνθρώποι ποὺ θὰ ἔχουν νοιώσει καλά τὸ ἀρχαῖο πνεῦμα στὶς πολὺμορφες ἐκδηλώσεις του και ποὺ θὰ συνταυτίζονται τις ἀπαιτήσεις τῆς σημερινῆς κοινωνικῆς ζωῆς με τὸ ἀρχαῖο πνεῦμα, θὰ πρέπει να γίνονται οἱ πολιτικοὶ ἐπιστημονικοὶ κοινωνικοὶ ἡγέτες μας.

Και γενικὰ για να τελειῶν ἑπιναλαμβάνω τὰ λόγια τοῦ μεγάλου φιλόλογου Βιλλαμόβιτς ποὺ μᾶς δίνει μιὰ σαφὴ και καθαρὴ εἰκόνα για τὸν ρόλο και τὴ θέση τῶν «ἀνθρωπιστικῶν σπουδῶν και ἰδία τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν (Μ. Ἐγκυκλ. τομ. 24. σελὶς 16)». Μόνο ἡ διδασκαλία τῆς Ἑλληνικῆς δύναται να παρασκευάσει και να παράσει τὴν ἱστορικὴ ἐκείνη ἀντίληψη, ἣτις τὸν ἀνθρώπινο βίο ἐννεῖ ὡς τι ὀργανικὸ πλάσμα, τὸν δὲ πολιτισμὸ οὐχι ὡς τι κατασκευασθὲν, ἀλλὰ ὡς τι ἐξελιχθὲν».

ΤΑΚΗΣ ΕΜ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΑΠ' ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΜΟΥ

ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ

Στὴ

Και μένω μόνος. Ἀπελπιστικά μόνος.

Π' οὔτε καν με γνώρισες. π' οὔτε καν σε γνώρισα.

Χωρὶς τὴ λευκὴ χαρὰ τῶν φλογερῶν ματιῶν σου—ἀλήθεια ἐκείνων τῶν μαύρων ματιῶν, ποῦταν σκλαβωμένα σε βλέφαρα.—

Και μέιναν μόνον εἰκόνας.

Συμβατικὲς εἰκόνας μουντῶν ἀναμνήσεων.

Για γαλάζιες στιγμές.

Για χαρὲς φτερουγιστές.

Για κάτι ἐλπίδες ποὺ βγήκαν ἀλλοίμονο, ἀπατηλές.

Και μένω μόνος.

Ἀπελπιστικά μόνος.

Θυμᾶσαι;

Ἀλήθεια να θυμῶσυνα!

Εἶχαμε φωτιστέφανο γύρω ἀπ' τὰ κεφάλια μας.

Ἐνα φωτιστέφανο!

Ἐνα μεγάλο φωτιστέφανο, ποὺ κρυβετὸ ὅλο τ' οὐρανοῦ.

Μὰ και τὰ μάτια σου ἦταν ξάστερα.

Ἦταν οὐρανός.

Ἦσουν τότες παιδί.

Δημιουργία με μαύρα μαλλιά...

Ἀλήθεια μαύρα μαλλιά.

Γιατί δὲ φόραγες, γαλάζιο φιδόγκο.

Θὰ σοὺ πήγαινε πολὺ ὁ φιδόγκος.

Ἐνας γαλάζιος φιδόγκος δεμένος ψηλά στὴν κορφή.

Και γὼ κυνηγοῦσα.

Κυνηγοῦσα ἰδανικά.

Κάτι παράξενα ἰδανικά ποὺ πέταγαν ψηλά, πάνω ἀπ' τὰ σύννεφα και βρίσκταν τὸν ἥλιο.

Ἐναν χρυσὸν ἥλιο.

Τὸν ξαίρεις;

Κρύδαμε στὶς ψυχές μας πολλοὺς τέτοιους ἥλιους.

Σπαθίζαμε με τις ματιές μας τὸ Αὐ-

ριο, και φοράγαμε γκρενὰ γαρούφαλα στὸ πέτο.

Ἦταν τότες ποὺ χαίδευες τ' ἀστέρια, ἀπόνα παράθυρο, κάποιου πατώματος, κ' ἡ δέηση τῆς ψυχῆς σου ἀνέβαινε μυρωδάτη να τὰ δὴ ἀπὸ κοντά.

Καρτέραγες.

Μύριζες ἀκόμα ξανθὲς γαζίες.

Δὲν εἶχες κῆπο.

Οὔτε γλάστρα.

Δὲν ξαίρω ποὺ τις εὔρισκες, μὰ πῆγαιναν πλὺ στὰ σκοτεινὰ μαλλιά σου.

Ἀλήθεια γαζίες!

Θάσουνα δεκαπέντε χρονῶ.

Τραγουδοῦσες ξένοιαστα στὶς ἀψηλές νότες τῆς χαρᾶς.

Ἀξέχαστη δεκαπεντάχρονη χαρὰ.

Πούφερνε γαλάζιους κύκλους, πάνω ἀπ' τοὺς πράσινοὺς κάμπους. χωρὶς περισπούδαχτες θεωρεῖες.

Ποῦταν βουτηγμένη στοὺς νεροκάτους ἀτμούς τῆς ἀπλότητας.

Αἶστημα. Ἐνστικτο. Ψυχὴ.

Κι' ὅμως κάποτες ἐκλαιγες.

Ἐκλαιγες τὸ τέλος τῆς ἱστορίας ποὺχαν πάντοτε οἱ ἥρωες κάποιων βιβλίων με πολὺχρωμο ἐξώφυλλο.

Σὲ βιβλία ποὺχαν εἰσχωρήσει σ' αὐτὰ ὁ Ρωμαῖος και ἡ Ἰουλιέτα.

Ἱστορίες.

Πόνοι και δάκρυα σὲ Βενετσιάνικα μουράγια, σὲ κάστρα δογικά, ποῦταν φυλακισμένες κάποιες ἀρχόντισσες καλοκυράδες, πάντα ὡχρές, ποὺ βήχαν και ἐρυθρίαζαν.

Ἱστορίες.

Μονομαχίες ἱπποτῶν. Τραγοῦδια τρῶβαδούρων. Ἐρωτες, ἔρωτες.

Ἦταν τότες ποὺ ἐκλαιγες.

Ἔρες συγκίνησης παιδικῆς.

Πάνω σὲ φτερά φαντασίας.

Περασμένα πράματα.

Σφούγγισέ τα με τὸ δάκρυ πὸν κυλάει. Θυμήσου τ' ἀνεβοκατεβάσματα λευκῶν περιπάτων.

Τὰ δέντρα καὶ οἱ θάμνοι σφύριζαν πράσινα σφυρίγματα στὸν ἐρχομό σου.

Ἔλα φωτίζονταν τότε, στὸ πρασινοπάрко τῶν ἀναμνήσεων.

Ἔλα φωτίζονταν.

Τότε γινόμενα διάφανος.

Γαλάζια διάφανος. Ἄχνος.

Μὲ κάτι κόκκινες ἀναυγείες, πούριχνε τὸ αἷμα τρέχοντας γοργότερα στὶς φλέβες μου.

Κι' ἀνέβαινα.

Ἀνέβαινα πάνω ἀπὸ τὰ δέντρα, πάνω ἀπ' τὶς καμινάδες, πάνω ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους καὶ σκαρφάλωνα στὸ χρυσαφένιο στέργο τοῦ ἡλίου.

Ἦταν πολὺ ψηλά, ψηλά καὶ ζαλιζόμενα.

Λευκὴ δημιουργία.

Ἀκέρια μέσ' ἀπ' τὰ μαύρα μάτια σου, αὐτὰ τὰ μάτια πὸν φέρναν βόλτες, βόλτες σκιιστὲς στὴν καρδιά μου.

Ὁ θεὸς τῆς Ζεστασιᾶς σκόρπιζε ἀπὸ δῶ πάνω, μέσ' ἀπ' τὸ τόξο τῆς γαλήνης τὶς ἀχτιδένιες πύρινες σαῖτες, γιὰ νὰ πᾶνε στὶς καρδιές.

Στὶς καρδιές τῶν ἀνθρώπων.

Ἀγάπη.

Πῆρα τὴ συμμετοχή μου κι' ἔδωσα τὴ σαῖτα μου πλημμυρισμένη ἀπὸ δάκρυα μὲ τὸ λευκὸ πορτραῖτο τῆς φαντασίας, πούταν κλεισμένο χρόνια τώρα σὲ κάτι παληὰ ἐρμάρια τῆς ψυχῆς μου.

Ἀγάπη.

Μὰ οἱ πάγοι τῆς ἀνθρώπινης πράξης ἀνέβαιναν κοπαδιαστὰ σὲ παγωμένους ὄγκους καὶ σχήματα σ' ὄλη τὴν ἀτμοσφαιρική ἀπεραντωσύνη, λίγα μέτρα κάτω ἀπ' τὸν ἥλιο.

Κ' οἱ σαῖτες χάνονταν.

Ἀγάπη;

Δὲν εἶδα τὴ σαῖτα πὸν προωρίζονταν γιὰ σένα.

Δὲν τὴν εἶδα.

Ἴσως νὰ μετάνιωσε μέσ' τὴν παγωνιά καὶ ν' ἄλλαξε τροχιά.

Ἴσως νὰ ἔμεινε μετέωρη,
Ἴσως.

Καὶ μένω μόνος.

Ἀπελπιστικά μόνος.

Πὸν φύγαν πιά οἱ μέρες.

Γαλάζιες μέρες χρυσῶν παραμυθιῶν.

Π' οὔτε κἀν σὲ γνώρισα, π' οὔτε κἀν μὲ γνώρισες.

Πὸν ἀρμένιζα σὲ φανταστικά πελάγη αἰύλων νησιῶν.

Καὶ μείναν κάτι σκιές.

Κάτι μαύρες σκιές.

Χωρὶς ὑπόσταση, χωρὶς ἀνθρωπιά.

Κι' ἀκόμα μένει ἡ ἱστορία.

Μιὰ ἱστορία ὑγρή, γραμμένη ἀπὸ δάκρυα.

Πὸν μιλάει γιὰ ἀνοιξή, γιὰ ὄνειρα, γιὰ ἐλπίδες.

Καὶ μένει ἡ ἱστορία.

Αὐτὴ ἡ ἱστορία τῶν ἐρώτων.

Ἵγρη μὰ πραγματική.

Μένει καὶ κάτι ἄλλο....

Μόνος.

Ἀπελπιστικά μόνος.

Χωρὶς ἐσένα.

Ἐσένα.

ΤΑΣΟΣ ΛΙΓΝΑΔΗΣ

ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ

Αδεια σα βράδυ ἀπάνεμο κι' ἀκουματούσα θάλασσα
εἶν' ἡ ψυχὴ μου

σαν ἀνθὶ που φυλλόριξε, δεντρί γυμνὸ ἀνεμόδαρτο,
δίχως πίστες.

Σένα προσμένει μια καρδιά ζεστή
ἀπὸ τα βύθη των νερῶν κει που κοιμούνται οἱ μοῖρες

—ὄλο γαλήνη—

Ελα ψυχὴ ἀδερφική που καρτερώ,
νεαρὸ κορίτσι,

ντυμένη το γαλάζιο των νερῶν, των κοχυλιῶν τα δάκρυα
μεσ' σι' ορθινὸ το φῶς να προσπαθήσουμε

—γλυκούλα ἡμέρα—

στὴ χλόη π' ἀλάκερη σκιρτά να βρούμε
τ' ἀχνάρια νέου Θεοῦ που πρωτοφτάνει.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ

ΠΟΡΕΙΑ

Ξεκίνησα βράδυ. Κρυφός
ὁ πόθος. Ἐλπίδα; Μπορεῖ.
Τὸ εἶναι μου ζητᾶ νὰ βρεῖ
τὸ δρόμο πὸν πάει γιὰ τὸ φῶς!

Κι' ἄλλοι τριγύρω καθὼς
κι' ἐγώ. Ἀνεβαίνουν σκυφτοί.
Ζητούσανε μοῦπαν κι' αὐτοὶ
τὸ δρόμο πὸν πάει γιὰ τὸ φῶς.

Ξεκίνησα πρὶν μοναχός,
καὶ τώρα, μαζί μου, πολλοί.
Ἐμπρός! Ὅλοι. Καὶ μᾶς καλεῖ
ὁ δρόμος πὸν πάει γιὰ τὸ φῶς!...

ΣΤΕΦΟΣ ΡΟΔΑΝΘΗΣ

Ε Λ Λ Α Δ Α

«Και αν έπεσεν
Ο πτερωθείς κι' επνίγη
Θαλασσωμένος
Αφ' υψηλά όμως έπεσεν

ΚΑΛΒΟΣ

Δεν μετανιώνω ούτε και τώρα ούτε ποτέ
Βαθύ λιοχάραμα καβάλλα στ' άσπρο μου άτι
Για του βουνού την αψηλότερη κορφή
Πήρα κοτρώνι και γκρεμό το γιδοστράτι

Τυφώνες κι' αστροπέλεκα χυμούν στ' ανέβασμά μου
Κι' ολόρθη εγώ στο χαλασμό δεν σκύβω ν' ανασάνω
Αλαλιασμένος ακουγεν ο κάμπος τη βουή
Κι' εγώ παράφορη όρμαγα για πάνω όλο γι' απάνω

Κι' έφτασα πάνω Μήτε χόρτο μήτε ανθός
Μήτε ζωή καμμιά στο χέρσο μου βασιλείο
Μονάχα που τον γεύτηκα πλατιά τον ουρανό
Κατάματα που αντίκρυσσά και χόρτασα τον ήλιο

Μα ήρθε τότε και μ' έριξε και πέφτω ακόμα πέφτω
Ηρθε τότε και μ' έριξε ένας άνεμος την ώρα
Που πρόσωπο με πρόσωπο μιλούσα στο Θεό
Μα ως πέφτω το κεφάλι μου ψηλά κρατάω
[στη μπόρα

Πέφτοντος ξέρω από πούθε εγώ έχω πέσει
Πέφτοντας την κορφή έχω εμπρός του τραχιού
[δρόμου

Κι' η κόμη-μου ανεμίζει φλογερή
Κι' ολάσπρο αστράφτει στη νυχτιά το μέτωπο μου

Και σ' όποιο χάος στροβιλιστώ και σ' όποια βάθη
Με ρίξει ο άνεμος και τ' άγριο ριζικό-μου
Χορεύει κλέφτικο η ψυχή-μου στην κορφή
Και τ' αψηλό το μετερίζι είναι δικό μου.

ΦΑΙΔΡΟΣ ΜΠΑΡΛΑΣ

Ο Ν. ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ ΚΙ' Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ

ΤΟ ΧΩΜΑ ΕΝΟΣ ΤΑΦΟΥ

Δέ θάθελα οί πρώτες γραμμές
πού γράφω για τή «Νεανική Φωνή»
νάχουν έτσι θλιβερό θέμα. Όμως ή
περίπτωση Λαπαθιώτη—πού ό νωπός
θάνατός του άποτέλεσε τό άποκορύ-
φωμα και τή φυσική της κατάληξη—
σταματάει τά βήματά μου και, έπει-
δή δέν είναι ή μόνη, οδηγεί σε γε-
νικώτερους στοχασμούς.

Μά θ' αρχίσω άπ' τόν ποιητή.
Οίκοδόμος, δημιουργός, χαλαστής
και πλάστης δέ στάθηκεν ό Λαπαθι-
ώτης. Δέν έκλεισε μέσ' τούς στίχους
του τούς παλμούς μιās έποχής, δέ
«συνέλαβε» τίς έρχόμενες άνατριχι-
λες άπ' τά σκοτεινά μελλούμενα, δέ
«διέστειλε» τήν ψυχή του ως τίς κορ-
φές του νοῦ και τών έκστάσεων.
Τούλειπε ή μεγάλη πνοή. Ό κόσμος
του κλεινόταν μέσα στό δικό του έν-
σαρκο σχήμα. Βέβαια, ό ποιητής
πρωτ' άπ' όλα μέτρο και στάθμη του
έχει τόν ίδιο τόν έαυτό του. Όμως
μέσ' άπό κεί άγναντεύει τόν άπε-
ραντο κόσμο με τούς άπροσμέτρη-
τους κυματισμούς του. Ό Λαπαθιώ-
της—και δέν είναι ό μόνος—μέσ' άπ'
τόν έαυτό του δέν έβλεπε παρά τόν
έαυτό του τόν ίδιο. Οί θλίψεις του,
οί πλήξεις του, οί τύψεις του κλεί-
ναν τό όρίζοντα και σταματοῦ-
σαν τό όρατό περίγραμμα στή γραμ-
μή Ν. Λ. Ό κόσμος, πέρ' άπό κεί,
ζούσε σέ μιάν άδιάθορη θαμπάδα
για τόν ποιητή του «Φθινόπωρου».

Τούλειπε, βέβαια, ή μεγάλη βρυ-
σομάννα, τό πολύτιμο κεφαλάρι τών
φθόγγων. Είχε, ώστόσο, άλλο ποιη-
τικό χάρισμα : τήν ευαισθησία του.
Μιάν ευαισθησία λεπτότατα κεντη-
μένη, άκριβή νταντέλλα πού τήν ψι-
λοδούλευε άδιάκοπα, θαυμαστό έργο
αυτοφθοράς πού καταντούσε σέ νο-

σηρή συχνά αυτοδιάλυση. Μά κι' ή
ευαισθησία τούτη, πού ανάδινε τό-
σους τρυφερότατους, μελωδικούς τό-
νους στό παραμικρό άνεμοφύσημα,
ήταν περικλεισμένη στήν ένατένιση
του έαυτού του. Λές και ζούσε με
παρωπίδες... Τραγούδησε συχνά τόν
έρωτα ό Λαπαθιώτης. Όμως, και
στά έρωτικά του τραγούδια, πολύ
περισσότερο άντηχεί ή δική του ά-
γιάτρευτη μελαγχολία παρά τό αί-
σθημα, τό πάθος, ή «κοινωνία ψυχών».

Πηγαίνει πρὸς τόν έρωτα, μά ξα-
ναγουρίζει εὐθύς στόν έαυτό του. Ά-
κόμα κι' όταν γυρεύει τής καρδιάς
του τόν αντίλαλο σ' άλλη καρδιά,
ό Λαπαθιώτης σέ μονόλογο γυρνάει
πάλι, σά νά μιλάνε οί άνθρωποι
γλώσσα άκατανόητη γι' αυτόν. Κι' ή
ευαισθησία του κείνη, ό ευπαθέστα-
τος δέκτης όποιας έσωτερικής δόνη-
σης, λές κι' άγνοεί τόν άνθρωπο. Οί
άπαρηγόρητες θλίψεις του ποιητή ό-
δύρονται μόνο για τ' άψυχα, για τά
γυμνά κλαριά, τά μαραμμένα βράδια,
τό λεπτό κι' άνάερο φῶς, τών ρόδων
τό ξεφύλλισμα και τής βροχής τό
σάλο. (Καταλάβαινε, τάχα, κι' αυτός,
σάν τούς τυχερούς πού μακάριζε ό
Baudeaire,

...lef langage des leurs
et des choses muettes ;

Μπορεί. Μά πιστεύω πώς ή συγ-
κίνησή του είναι πολύ περισσότερο,
«αίσθητική», σά γνήσιος ούαίλδικός
πού είναι...). Μιά ζωή κλεισμένη μέ-
σα σέ μαβιές—τή φαντάζομαι—βε-
λούδινες κουρτίνες, ντυμένη τίς σκι-
ές και τούς άργούς καίμους τών πε-
θαμένων δειλινών... Οί άνθρωποι δέν
υπάρχουν για τόν ποιητή, του λείπει,
θάλεγα, ή συμπαθητική φαντασία γι'
αυτούς. Ένας πόνος υπάρχει σ' όλη

τῆ γῆ, ὁ δικός του. Πλαταίνει, τρανεύει, γεμίζει τὰ μόρια τοῦ ἀέρα, γίνεται πένθιμο οἴμαντρο κι' ἤχει ἀσίγαστα μέσα του. Κλεισμένος ἔτσι στῆς ψυχῆς του τῆ φυλακῆ, τρεφόταν ἀπ' τὴν ἴδια του τῆ σάρκα. Ὁ ἔξω κόσμος ἦταν κλειστό βιβλίο γιὰ κεῖνον, δρόσιμα καὶ φῶς δὲ μπορούσε νὰ τοῦ δώσει. Στὰ δικά του τὰ βᾶθη βυθιζόταν, μὰ δὲν ἀπαντοῦσε ἐκεῖ παρά βουβούς μαύρους τοίχους, καὶ δινόταν στὸ θρήνο. Δὲ θρηνοῦσε συφορές—ποῦ δὲν τις γνώρισε, δὲ θρηνοῦσε χαμούς—ποῦ δὲ χάθηκαν, δὲ θρηνοῦσε χτυπήματα—ποῦ δὲν ἔλαβε. Ὅλη του ἡ ποίηση δὲν εἶναι παρά ἓνας ἀδιάκοπος λυγμός γιὰ μιὰ κατάσταση μόνιμης ἀγιάτρευτης ἀργοστάλλαχτης θλίψης, χωρὶς αἰτίες, χωρὶς ἀφορμές, χωρὶς κατάληξη. Πόνος ὀλότελα στατικός, τίποτα ἐ-

Καὶ τώρα, ἓνα, μόνο,
στερνό, θέλει νᾶχη :
μιὰ κι' εἶναι πλασμένη
νὰ μένει μονάχη,
κι' ἀφοῦ καμμιὰν ἄλλη
χαρὰ δὲν αἰσθάνθη,
—νὰ σβῆση, ὅπως σβῆθουν
τ' ἀνώφελα τ' ἄνηθ...

Ἡ ἄλλοῦ :

...μὲ τὴν ψυχὴ ποῦ περιμένει
τὴν ὥρ' αὐτῆ, σὰν ἐραστή,
(τόσο εἶναι ταλαιπωρημένη,
καὶ τόσο ποῦ ἔχει κουρασθεῖ),

θὰ γείρω, πάλι, στὸ βυθό,
ζητώντας, μόνο, τὴ γαλήνη,
ποῦ εἶχα προτοῦ νὰ γεννηθῶ... («Ἐπιστροφή..»)

Ὁ πόθος τοῦ θανάτου κατακτάει ἢ μόνη του χαρὰ :

...λυπήσου αὐτούς, ποῦ μιὰ φορά,
μὲ φτερά ζοῦσαν, καὶ τὰ χάνουν,
καὶ δὲν τοὺς μένει ἄλλη χαρὰ,
παρὰ ἢ χαρὰ πὼς θὰ πεθάνουν... («Λυπήσου..»)

Στὸ «Τραγοῦδι τοῦ θανάτου» κλείνει ὅλη τὴν ἡρεμῆ, ἀσφαλῆ καρτερία του γιὰ τὸ σίγουρο ἐρχομὸ τοῦ τέλους :

ξωτερικὸ δὲν τὸν προκάλεσε καὶ τίποτα ἐξωτερικὸ δὲν μπορεῖ νὰ τὸν γιατρέψει. Μιὰ ἀτέρμονη ὑπόκωφη ἀμάχη μὲ τὸ τυφλὸ σαράκι ποῦ ὑπονομεύει τὴν ψυχὴ του, ἀμάχη δίχως κραυγές καὶ δίχως ἐλπίδα, ὅπου ὁ σίγουρα νικημένος, ὁ ποιητής, προσμένει σὰ λυτρωτὴ τὸ τέλος τὴν ὕψι αὐτῆ ἔχουν ὅλα, πὲς, τὰ ποιήματά του. Παντοῦ, διαβαίνοντας μέσ' ἀπ' τὴ ζωὴ, ἀγναντεύει διψαλέα τὸ θάνατο. Ὅχι μονάχα τὸν νοιώθει γύρω του, πότε σὰν ἀχνή, ἀκαθόριστη αἴσθησι,

τὸ περιβόλι θάνατο μυρίζει,
καὶ πότε σὰν ἐπιταγή,
τώρα, ποῦ ὅλα τὰ φτερά σκόρπισαν τῆς πλάνης,
μοῦ τὸ λένε καθαρὰ: Πρέπει νὰ πεθάνης !,
μὰ καὶ τὸν ποθεῖ καὶ τὸν ἀποζητάει:

καὶ τὸ μαῦρο τὸ σκοτάδι,
ποῦ θὰ ρθῆ νὰ μὲ τυλίξῃ,
θὰ γιατρέψῃ, μιὰ γιὰ πάντα,
τὴν ἀγιάτρευτὴ μου πλήξη'
θὰ γιατρέψῃ, μιὰ γιὰ πάντα,
καὶ τὸν πόνο καὶ τὸν πόθο,
καὶ τ' ἀλάλητα θλιμμένο
τὸ παράπονο ποῦ νιώθω.

Κι' ὡστόσο, μέσα στὸ μαῦρο μηδὲν βρίσκει τὴ μοναδικὴ του ἐλπίδα :

κι' ἐνῶ μοιάζει πὼς ἀπ' ὅλα,
τάχα, λές' θὰ μὲ χωρίσῃ,
σ' ὅλα, τότε θὰ μὲ φέρῃ,
—κι' ὅλα θὰ μοῦ τὰ χαρίσῃ... («Τὸ τραγοῦδι τοῦ θανάτου»)

Ἔτσι ὁ ἐκούσιος θάνατός του δὲ φαίνεται παρὰ σὰ φυσικὴ συνέπεια μιᾶς ζωῆς «δίχως λόγο καὶ δίχως σκοπὸ», ποῦ πορευόταν μοιραία πρὸς αὐτὸν σὰν τὸ μεγάλο λυτρωτὴ. Μιᾶς ἀσταμάτητης φυγῆς πρὸς τὴν ἀνυπαρξία, κατὰ τὸ πρότυπο τῶν παλιῶν ρομαντικῶν... Φυσικὸ ἦταν, κι' ὅλας, ποῦ ὅλη ἡ ποιητικὴ κλίμακα τοῦ Λαπαθιώτη παίζεται πάνω στὴν ἴδια χορδῆ, τῆ θρηνώδικη, ἀραχνένια χορδῆ τῆς ὀμιχλοντυμένης συγκίνησης καὶ τῶν κρυφῶν πόνων. Ὅσο κι' ἂν ποικίλλει τὴ μορφή τῶν ποιημάτων του, ὅσο κι' ἂν ἀνανεώνει τὴ στιχουργία, ὅλη του ἡ περίτεχνη ἄρτια τεχνικὴ δὲν ἀλλάζει τοὺς βαθύτερους ἤχους τοῦ μονόχρωμου ἀναφυλλητοῦ του. Κι' ἂν ὅλη τούτη ἡ ρομαντικὴ (χωρὶς ὑπερβολές καὶ χωρὶς ἐκκλήτησι) καὶ πεισιθάνη μελωδία βρίσκει ἴσως ἀκόμα κάποιον ἀντίλαλο, τὸ χρωστάει στὸ ὅτι εἶναι συνθεμένη μὲ γνήσια εἰλικρίνεια καὶ μὲ μέτρο. Νοιώθεις, πίσω ἀπ' τὴν ἀσταμάτητη αὐτῆ πορεία τῆς θλίψης, πὼς ὑπάρχει ἓνας ἀληθινὸς πόνος, καὶ δὲν εἶναι «μανιέρα» ὁ ἔρωτας τοῦτος τοῦ θανάτου. Κι' ἔπειτα, ὁ πόνος αὐτὸς ἐκφράζεται μὲ τόση ἀπλή τέχνη, χωρὶς γοερές οἰμογές, χωρὶς καμπάνες καὶ ταμπούρλα, χωρὶς ἐπιτήδευση καὶ οἴηση. Οἱ στίχοι δὲν εἶ-

ναι κούφιοι φραστικοὶ τρόποι, εἶναι νοτισμένα μάτια, πεθαμένα ὄνειρα, ἀνείπωτοι καίμοι.

Ὅμως, θαρρῶ,—καὶ τοῦτο στάθη-κεν ἢ αἰτία ὅλου τοῦ σημειώματος—πὼς τὸ νιόσκαφο χῶμα τοῦ τάφου ἀπειλεῖ νὰ σκεπάσει, μαζί μὲ τὸ κορμὶ τοῦ ποιητῆ, καὶ τὴν ποίησίν του. Ὁ θρηνητικὸς μονόλογος τοῦ Λαπαθιώτη μιλάει ὀλοένα καὶ λιγότερο στὴν ἐποχήμας (ὅσο κι' ἂν μένουσθῆν ἀτμόσφαιρα οἱ παλμοὶ κάποιων του πόνων, καὶ μέσα μᾶς ἢ θύμηση τοῦ πονεμένου, ἀπαρηγόρητος αὐτοῦ παιδιοῦ). Περιχαρακωμένος ἔτσι ἀδιὰλαχτα στοὺς προσωπικούς του ψυχικούς κυματισμούς, ἔμεινε ξένος ἀπ' τοὺς ἄλλους κι' οἰᾶλλοι ἀποξενώνονται ὀλοένα ἀπ' αὐτόν. Συγκινήθηκαν κάποτε, σ' ἐποχές ἄλλου ρυθμοῦ κι' ἄλλης—τολμῶ νὰ πῶ—μόδας. Σήμερα ὅμως, πὼς νὰ δοῦν μεσ' ἀπ' τὰ κλειστὰ παράθυρα τῶν στροφῶν τοῦ Λαπαθιώτη ; Οἱ πόθοι τους, ὁ μόχθος τους, ὁ ἀγώνας καὶ τὰ πάθη τους δὲ βρίσκουν καμμιὰν ἀνταπόκριση μέσα κεῖ. Γιατί ὁ Λαπαθιώτης, φεύγοντας πέρ' ἀπ' τοὺς ἄλλους καὶ βυθιζόμενος στὸν ἑαυτό του, δὲ γύρεψε, μέσ' ἀπ' τὴν ἀπόκρυφη κείνη σκοπιά, μήτε τὰ μυστικὰ τῆς ζωῆς, μήτε τὴν ὑπαρξὴ τοῦ θεοῦ νὰ νοιώσει (φέρνω παραδείγματα), μήτε τὸ πλα-

τύτερο δράμα του κόσμου να συλλάβει. Δέ γύρευε, τὸ ξαναλέω, παρὰ τὸν ἑαυτό του στὴν πιὸ ἀδυναμικὴ ἐκδήλωσή του, τὴν ἀναίτια θλίψη του. Ἡ περιβόητη αὐτὴ θλίψη, ὁ θρηνητικὸς αὐτὸς ναρκισσισμὸς ἔγινε τὸ ἀντικείμενο καὶ τὸ τέρμα τῆς ποιήσεώς του. Ἡ καταβύθιση στὰ μύχια τῆς ψυχῆς του ἔγινε στείρος αὐτοσκοπός, ὄχι τρόπος οὐσιαστικώτερης ἐπικοινωνίας μετὰ τὴν ὀδυνηρὴ ἀνθρώπινη πορεία. Μέσα στὸ προσωπικὸ ὁ Λαπαθιώτης δὲ βρῆκε τὸ ἀνθρώπινο.

Μὴ νομοστεῖ πὼς ὑποστηρίζω κανενὸς εἶδους σκοπιμότητα στὴν τέχνη καὶ μάλιστα στὴν ποίηση. Ὅμως ὁ

ἀπόλυτος αὐτὸς ἐγκέντρισμα, τὸ μαντάλωμα στὴν περίφημη, κουφὴ κι' ἀναίσθητη του d'ivoire, δὲ μπορεῖ, σήμερα νάχει θέση (καὶ μάλιστα θέση κυρίαρχη) στὴν πνευματικὴ ζωὴ ἐνὸς τόπου. Ἡ ποίηση ἔχει ὅλα τὰ δικαιώματα κι' ὁ ποιητικὸς ἑαυτὸς μας μπορεῖ νὰναι ἕνα θαυμαστὸ παραδεισιακὸ δάσος. Ὅστόσο, ὅλοι οἱ ὀμφαλοσκόποι τῆς τέχνης καλὰ θάκαναν νὰ φέρνουν κάθε τόσο στὸ νοῦ τους τὸ λόγο τοῦ Keyserling : «Ὁ κοντινότερος δρόμος πὸς σὲ φέρνει στὸν ἑαυτό σου, σὲ πάει γύρω στὸν κόσμος». Αὐτό, στὸ πιὸ πλατὺ καὶ πιὸ βαθύ του νόημα.

ΜΑΡΙΟΣ ΠΑΩΡΙΤΗΣ

ΤΟ ΓΕΝΝΑΡΙΑΤΙΚΟ ΦΕΓΓΑΡΙ

Σ' ἕνα κομάτι γαλανοῦ οὐρανοῦ
Τὸ χρυσοπόρφυρο φεγγάρι ἀρμενίζει
Τ' ἀσύγκριτο φεγγάρι Γεναριοῦ
Σὰν ἄγγελος παρθενικὰ γλυκοφωτίζει.

Μὰ τὸ κυκλῶνει σύγνεφο βαρὺ
Βοριάδες, ἄνεμοι λυσομανοῦν τριγύρω
Σὰν ὄρνιο, σὰν κοράκι τάπειλεῖ
Μιά φύση τοῦ κακοῦ, τὸ θεϊκὸ τὸ μῦρο!

Καὶ κεῖνο στοῦ κιντύνου τὴν ὄρμη
στῆς καταινίδας τὴν ἀδιάκοπη μανία
Δὲν ἀπαντᾷ μετὰ σπάθα κοφτερὴ
Μὰ στὶς ἀχτίνες τ' ἀποβλέπει σωτηρία.

— ὦ ! φεγγαράκι ἀγνὸ παρθενικὸ,
Μάταιος κόπος τοῦς βαρβάρους νὰ με-
|ρώσεις
Μάταια πᾶς μετὰ τῆς ψυχῆς λαμπρὸ
τὸ φῶς σὲ τόσο σκοτεινιά πνιχτὴ νὰ δώσεις.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΟΛΥΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΟΝΤΑ ΣΤΙΣ ΡΑΓΕΣ

Αὔριο θὰ ξημέρωνε. Λές κι' ἦταν μπορετὸ νὰ γένονταν ἄλλοιῶς. Νὰ μάκραιν' ἢ νύχτα νὰ τραβοῦσε πέρα γιὰ πέρα. Ἀτέλειωτα.

Ἄπ' τὸ βιβλίο μετὰ τίς ἱστορίες, διάβαζ' ἢ δασκάλα γιὰ τὴ νύχτα πὸς μεγάλωσε. Τόκαμε ὁ Θεὸς γιὰ νὰ γλυτώσει ὁ τρανὸς βασιλεὺς. Γίνεται αὐτὸ στ' ἀλήθεια ; ρωτοῦσα. Γίνεται καμιά φόρα.

Ἔιχε παχουλὰ χέρια ἢ κυρία Μαρία καὶ τὰπλεκε σὰ σὲ προσευχὴ ὅταν ἔλεγε μάθημά.

Κι' ὕστερα γύριζε τὸ φύλλο κι' ἀκούγαμε γιὰ τὴ χώρα ποῦχε μισὸ χρόνο μέρα, μισὸ νύχτα.

Κ' ἂν ἔτσι στὰ ξαφνικὰ γένονταν κι' ἐδῶ τὸ ἴδιο ;

Μὰ ὅσο καὶ νὰπλῶνε τὸ βράδυ θὰ ξημέρωνε πάλι ἀργὰ ἢ γρήγορα καὶ θὰ φεύγαμε.

Μὰς ξερίζωσαν, ἔλεγ' ὁ πατέρας.

Μὰς ξερίζωσαν, ξανάλεγε κι' ἢ μάννα κι' ἔπλεκαν ἀπελπισμένα τὰ δάχτυλά τους.

Ποῦ θὰ πάμε τώρα πατέρα ; ρωτοῦσε ἢ μικρὴ ἀδελφὴ καὶ μάζευε τὰ παιχνίδια τῆς σ' ἕνα κασόνι.

Κεῖ πὸς περνᾷ τὸ τραῖνο. Κοντὰ στὶς ράγες.

Ἄπὸ τί εἶναι φτιαγμένες οἱ ράγες πατέρα ;

Ἄπὸ σίδηρο.

Ἄπ' τίποτ' ἄλλο ;

Ἄπὸ τίποτ' ἄλλο.

Σὰν ἡμῶνα μικρὴ ἕνα παιδί τὸ πάτησε τὸ τραῖνο. Δὲν εἶδα. Κύταξα τίς ράγες, ἔτσι ἀτέλειωτες, πὸς τράβαγαν, τράβαγαν καὶ χάνονταν τὸ τέλος τους. Κι' ἔνοιωσα κάτι σὰ θάνατο.

Δίπλα μου στὸ θρανίο κάθονταν ἕνα κουτσὸ παιδί μετὰ βρώμικα νύχια. Τὸ λέγανε Τάσσο κι' εἶχε γαλάζια ξεπλυμένα μάτια. Τὸ μεσημέρι σὰ

σχολνοῦσαμε ἔτρεχε ν' ἀνταμῶσει τὸ τραῖνο. Ἐκανε ἰσοροπία πάνω στὴ μιὰ ράγια. Τέντωνε τὸ δεκανίκι ἀπ' τὴ μεριά τοῦ κομμένου ποδιοῦ καὶ περίμενε. Σὰ ζύγωνε κεῖνο πολὺ κοντὰ, οἱ ράγιες γυάλιζαν πιὸ πολὺ. Τοῦ κουτσοῦ τὰ ξεπλυμένα μάτια σκούραιναι, τὸ στόμα τοῦ στράβωνε σ' ἕνα χαμόγελο κι' ἔκανε χάζι μετὰ τίς τσιριξιές τῶν παιδιῶν. Ἐγὼ τότε ζάρωνα καὶ κύταξα ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά. Μόνο σὰν ἀκούγα τὸν ξερό χτύπο τοῦ δεκανικιοῦ γύρναγα καὶ τοῦλεγα :

Μὴ τὸ ξανακάνεις αὐτὸ Τάσσο.

Μὲ ξέρει τὸ τραῖνο, μούλεγε ἄγρια, μ' ἔμαθαν κι' οἱ ράγες καλὰ.

Ἔιχε μιὰ πικρὴ κακία. Κι' ἦταν δέκα χρονῶ ἀγόρι.

— Μὴν τὸ μαλλώνετε—λέγανε στὶς δασκάλες σ' ἀνάγριε—τοῦ πήρε τὸ πόδι τὸ τραῖνο. Καὶ δὲν τὸ μάλλωναν.

Σὰ φτάσαμε στὸ καινούργιο σπίτι εἶχε νυχτώσει πιά. Οἱ ράγες οὔτε ξεχώριζαν.

Στὶς βιτρίνες ἔβλεπα τὰ ψεύτικα τραῖνα καὶ τ' ἀγαποῦσα. Οἱ ράγες τους ἦταν ἀσημένιες καὶ στρογγυλές. Ποτὲ δὲν μοῦ χάρισαν κανένα. Ἦταν ἀγορίστικο παιχνίδι.

Τὸ πρῶτ' δίπλα στὶς ράγες εἶχαν φυτρώσει δυὸ κίτρινα λουλούδια. Μὲ τὸ πρῶτο τραῖνο πὸς πέρασε γίνανε λυῶμα. Τὸ χέρι μου, πᾶγγιζε τίς ράγες σὲ κεῖνο τὸ μέρος λερώθηκε ἀπὸ ἕνα κίτρινο ὑγρὸ ἀνακατωμένο μετὰ γύρη.

Τὸ ἄλλο πρῶτ' ξανάδα ἄλλα δυὸ στὴν ἴδια θέση.

Γίνεται νὰ φυτρώσουν κάθε μέρα δυὸ λουλούδια ἀπ' τὴν ἴδια ρίζα ; ρωτοῦσα.

Γίνεται καμιά φορά.

Τὰ νύχια μου πόνεσαν ἀπ' τὸ σκάψιμο—ἦταν βαθιές οἱ ρίζες. Στὴ γλάστρά μου τὶς φύτεψα δὲν ἔβγαλαν λουλούδι ποτέ.

Σὰ βάζεις τ' αὐτὶ σου πλάϊ στὶς ράγες ἀκούς τὴ βοή τοῦ τραίνου ποῦρχεται, ἔλεγ' ὁ πατέρας. Θαρρεῖς πῶς εἶναι δίπλα σου.

Κι' εἶναι μακριά ; ρώτησα.

Πολύ μακριά.

.....κι' ὁ Σπανὸς ἔβαλε τ' αὐτὶ τοῦ στὴ γῆ κι' ἄκουσε τὸ ποδοβολητὸ τῶν δράκων. Πῆρε δρόμο καὶ τῶσκασε. Τ' αὐτὶ τῆς γῆς τὸν γλύτωσε.

Τί εἶναι τ' αὐτὶ τῆς γῆς; ρώτησα τὴ δασκάλα.

Τίποτα τὸ παραμῦθι τὸ λέει.

Νὰ πού δὲν τῷλεγε μόνο τὸ παραμῦθι !

Ἄκουσα τὸ βουητὸ τοῦ τραίνου πουρχόνταν ἔτσι ποῦμουνα σκυμένη

κοντὰ στὶς ράγες μὲ τ' αὐτὶ κολλημένο στὴ γῆς. Πῆγαινα κάθε μέρα καὶ τᾶκουγα κι' ἀκουμπούσα τὸ πρόσωπο πλάϊ στὶς ράγες, λὲς γιὰ νὰ φιλιώσω μαζί τους. Τὶς συνήθισα πιά. Συνήθισε κι' ὁ πατέρας κι' ἡ μάνα τὸ ἴδιο.

Μονάχα ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸ ραβδί δὲν ξεθαρεύτηκε. Ἦταν νειοφερμένος κι' αὐτός. Ἄγγιζε μὲ τὸ σιδερένιο μπαστούνη τὶς ράγες κεῖ πού χωρίζαν ἀπ' τὰ ξύλα καὶ γύριζε τὶς βίδες πού τὶς ἔνωναν, Τάχα φοβόνταν ν' ἀγγίξει μὲ τὸ χέρι ;

Μιὰ μέρα τὸν ἀπάντησα.

Εἶδα πού δὲν κρατοῦσε ραβδί.

Ἔννοιωσε τὴ ματιὰ μου πού ρωτοῦσε.

Τὸ ξέχασα—ἔκαμε, κι' ἔπιασε νὰ βιδώνει μὲ τὸ χέρι.

ΑΛΚΗ ΖΕΗ

Μ Ο Ν Α Ξ Ι Α

Τὶς βαρεῖες χειμωνιάτικες νύχτες τὸ χωριὸ εἶν' ἔρημο, σὰν ξεχασμένο. Τὰ φτερά τῶν μύλων γυρίζουν τρίζοντας, παραδομένα στὴν ἀκράτητη ὄρμη τ' ἀνέμου, πάλευκα φαντάσματα τοῦ σκότους. Οἱ ἰσχυρὲς ρυπὲς σφυρίζουν θρηνητικὰ περνώντας ἀπάνω ἀπ' τὰ σπίτια. Τὰ δέντρα γέρνουν δεητικὰ τὰ γυμνά κορμιὰ τους, σὰν ἴσκιοι πού προσεύχονται. Κάποτε ἀκούγεται τ' ἀλύχτημα κανονοῦ σκύλου κ' ὕστερα πάλι τὸ κλάμα τ' ἀνέμου πού σέρνεται στοὺς δρόμους ὀλομόναχος. Σὲ λίγο ἔρχεται ἀπόμακρος σβυσμένος, ὁ ἦχος τῆς καμπάνας τῆς ἐκκλησίας.

— Τὸ γλωσίδι τῆς καμπάνας λύθηκε· λέει ἡ θειά—Δένα. Ἀκούγεται τὸ μεταλικὸ δούσιμα πού περνάει ριγόντας καὶ χάνεται. Κ' ἔπειτα ἡ παγερὴ σιωπὴ ξαναπέφτει ἀκύμαντη.

— Κρυώνω λέει σὲ λίγο ἡ Βαγγελίτσα

καὶ σφίγγεται στὸ μποξά της. Κυτάζει γύρω της τὶς σκιὲς πού χορεύουν στὸν τοῖχο καὶ συμμαζεῦεται πιότερο.

Τὸ τζάκι σιγοτρίζει διακριτικὰ, ἀπλώνοντας μιὰ γλυκεῖα θαλπωρὴ πού ἀποκοιμίζει. Ἡ θειά-Δένα κάθεται σιωπηλὴ, μὲ θολὸ μυαλό, κουρασμένη. Τὰ βλέφαρά της κλείνουν βαρεῖα καὶ πυρωμένα. Ἡ Βαγγελίτσα κουδριασμένη στὴ γωνιά, κυτάζει μὲ μισόκλειστα μάτια τὸ παραγῶνι. Κ' ἡ κόκκινη φλόγα χοροπηδάει μὲς τὰ γυάλινα μάτια της.

Πάλι ἀκούγεται σιγανὸ ἀπόμακρο, σὰν ἀέρινη πνοή, τὸ ντίν-ντίν τοῦ γλωσίδιου κ' ὕστερα ἡ σερτὴ βουὴ πού περνάει καὶ χάνεται πέρα στὸ πέλαγο. Μοιάζει σὰν μυστηριακὸ μήνυμα ποῦρχεται ἀπὸ τὸ ἄγνωστο κύλισμα τῆς ζωῆς, σὰν φιλικὴ προειδοποίηση τῶν πνευμάτων, σὰν κάλε-

σμα πού γητεύει καὶ φέρνει ἕνα ἡδονικὸ ρίγος τρόμου.

Ἡ Βαγγελίτσα λαγοκοιμάται στὴ γωνιά, ξαναμένη ἀπ' τὴ ζέστα τοῦ τζακιού κι' ἀπ' τ' ὄνειρο, πού κάθεται χαρωπὸ στὸ μέτωπό της. Σιγῆ.

Ἡ θειά-Δένα ἀναθυμάται τὰ περασμένα πόναι ὄλα δεμένα μοιρολατρικὰ μὲ τὸ χτύπο τῆς καμπάνας. Τὸ γλωσίδι λύνονταν, σὰν ἀπὸ κάποιο ἄορατο χέρι κ' ἔστελνε τὸ μὴνιμά του, πάντα. Παλιὰ θλιμμένα χρόνια μὲ λίγες χαρὲς καὶ πολλές πίκρες. Ὁ καιρὸς περνοῦσε χαρακωνώντας τὰ πρόσωπα καὶ τὶς ψυχές. Τὰ μάτια πονοῦσαν ἀπὸ τὸ πέρασμα τῶσων ἀνατολῶν καὶ μόνο ἡ μνήμη ἀκούραστη διατηροῦσε τὶς σκονισμένες ἀναμνήσεις.

Τότε πού χάθηκε ἡ Χρυσουγῆ, ἡ καμπάνα χτύπησε ἔτσι ἀπὸ μοναχιά της, χωρὶς νὰ φυσᾷ, γιατί ἦταν καλοκαίρι κι' ἀπανεμιὰ, καὶ σύγκαιρα ἀκούστηκαν οἱ φωνὲς τῶν ἀνθρώπων πῶφαχναν νὰ τὴ βροῦν μ' ἀναμμένα δαυλιὰ μὲς τὴ νύχτα. Τὴ βρήκαν κοντὰ χαράματα, γκρεμισμένη ἀπ' τὰ βράχια. στὴ θάλασσα. Τὰ μαλιὰ της ἀστραφταν λυωμένο χρυσάφι στὶς ἀναλαμπὲς τῶν δαυλῶν, ὀλοζώντανα. Εἶπαν πῶς ἦταν νεραϊδοπαρμένη, πῶς τὰ ζωτικὰ τὴ ζήλεψαν γιὰ τὴν ὀμορφιά της καὶ τὴν κάλεσαν.

Ἐκεῖ στ' ἀψήλωμα, στὸ μισογκρεμισμένο μύλο τοῦ Κογιονιοῦ, μαζεῦονταν τὶς ἀσέλγηες νύχτες κ' ἔστηναν χορὸ. Κι' ἀν τύχαινε νὰ περνάει κανένας ἀπὸ κεῖ τὸν ἔπερναν μαζί τους καὶ χόρευαν στριγγλίζοντας τρογύρω του, ὥσπουτὸν τρέλλαιναν. Κ' ὕστερα πρὶν νὰ δῶσει τὸ τελευταῖο ἀστέρι τῆς νύχτας, τὸν ἔριχναν ἀπ' τὰ βράχια, στὴ θάλασσα. Τὰ μεσημέρια ὁ μύλος τοῦ Κογιονιοῦ ξάπλωνε τὴ σπασμένη σκιά του στὸ δρόμο. Κι' οἱ διαβάτες περνοῦσαν μακριὰ, κάνοντας κύκλο, νὰ μὴν ἀγγίξουν τὴ σκιά, πού ἦταν βαρεῖα καὶ κρύα.

Ἦταν ἀλήθεια ὄλα αὐτὰ γιὰ τὴ θειά-Δένα, τὰ πίστευε μὲ πάθος καὶ τᾶτρεμε

κ' ὄλο σταυροκοπιόνταν ψιθυρίζοντας ξόρκια καὶ προσευκὲς.

Μήπως ἐκεῖνη τὴ μέρα πού βρήκαν ξεριζωμένα ὄλα τὰ λουλούδια στὴν αὐλὴ τοῦ μοναστηριοῦ. Πρὶν ἀπὸ τρεῖς μέρες εἶχε πεθάνει ἡ Μάρθα, ἡ μικρότερη καλόγρια. Μιὰ σιωπηλὴ θλιμμένη κόρη πού φάνταζε πάλευκη μὲς τὸ μαῦρο ράσο. Εἶπαν πῶς νεραϊδογύριζε τὶς νύχτες, σὰν ἀερικό. Κ' ἐκεῖνο τὸ πρωῖνὸ ὁ νιοσκαμένος τάφος εἶχε σκάσει σὲ πολλὲς μεριές. Οἱ ἄντρες εἶπαν πῶς θάταν ἀπ' τὴ βροχὴ πῶκανε τώρα δυὸ βδομάδες, μὰ ἡ θειά-Δένα δὲν τὸ πίστευε. Θυμόταν τὴ Μάρθα νὰ κάθεται μὲ τὶς ὥρες στὸ παράθυρο τοῦ κελιοῦ της καὶ νὰ κυτάζει μὲ τὸ μαῦρο βλέμα της πέρα στὴ θάλασσα μὲ λαχτάρα. Νόμιζες καὶ βυθίζονταν ὀλόκληρη στὸ ταραγμένο νερὸ καὶ παραδίνονταν σὲ μιὰ παράξενη ἡδονή, πῶκανε τὸ βλέμα της νὰ λυγίζει καὶ νὰ θολώνει κουρασμένο. Κ' ὕστερα ξανάσκυβε στὸ προσευχητάρι πού τὴν περιμενε ἀνοιχτὸ πάνω στὰ γόνατά της. Δὲς κ' ἔτσι ἔδρισκε τὴ λύτρωση. Ἐφέυγε ἀπ' τὰ δεσμά τοῦ κορμιοῦ της καὶ γίνονταν θάλασσα, ἀγέρας, ἕνα ἄυλο κι' ἀπιαστο τίποτα.

Ἐμεινε ἀνεξήγητο στὸ χωριὸ τὸ ξεριζωμα τῶν λουλουδιῶν. Στὸ μοναστήρι κανάνε μακριὲς ὀλονύχτιες παρακλήσεις γιὰ τὴν ἀνάπαψη τῆς ἀδερφῆς Μάρθας. Ὅλοι εἶπαν πῶς ἦταν πολὺ ἁμαρτωλὴ καὶ πῶς κάποιο μεγάλο μυστικὸ τὴν ἐσπρωξε στὸ μοναχικὸ βίο τόσο νέα. Πέθανε πρὶν νὰ προλάβει νὰ ἐξαγιστῆ καὶ τυραγιόνταν καὶ κάτω ἀπ' τὸ χῶμα. Καὶ τότε ἡ βουὴ τῆς καμπάνας εἶχε ἀκουστῆ μὲς τὴ σιγαλιὰ τῆς νύχτας, σβυσμένη, μακρυνή.

Τὸ τζάκι σιγοτρίζει σβύνοντας. Ἡ ξανθοκόκινη φλόγα χαμηλώνει καὶ γίνεται πηχτή, αἱματερή. Οἱ σκιὲς μεγαλώνουν καὶ χορεύουν στὸν τοῖχο τὸ φρενιασμένο προθανάτιο χορὸ τους. Ἡ Βαγγελίτσα κοιμάται πλάϊ στὸ παραγῶνι. Τὸ πρόσωπό της ἔχει ἐκεῖνη τὴν ἀκίνησιὰ πού φέρνει ὁ ὕπνος. Ὁξω ἀκούγεται ἀδιάκοπο τὸ

σφύριγμα του ανέμου. Οί μύλοι τρίζουν παραδομένοι στη δύναμη της δύνης του καιρού και τὰ ξερὰ φύλλα σέρνονται ανατριχιαστικά στον έρημικό δρόμο.

Ἡ θειά-Λένα σηκώνεται προφυλαχτικά ἀγκομαχώντας. Ἡ σκιά της ὀρθώνεται πελώρια και σκεπάζει τὸ ταβάνι. Παίρνει προσεχτικά στὴν ἀγκαλιά τὴ Βαγγελίτσα. Ἐκείνη νοιώθει και κατσοφιιάζει μέσ' τὸν ὕπνο της, σὰν θυμωμένη, και μένει ἔτσι γὰ κοιμάται στὴν ἀγκαλιά της. Κατόπι τὴ σκεπάζει χάμω στὴ γωνιά τῆς κάμαρας και πλαγιάζει δίπλα. Τὸ παιδικὸ χνώτο τῆς χουχουλίζει τὸ μάγουλο ἤρεμο και ἄγνό. Ἀπλώνει τὸ ξερακιανὸ χέρι της και σταυρώνει τὸ προσκεφάλι τοῦ παιδιοῦ, πολλές φορές. Στὸ νοῦ της ἔρχεται ἐκεῖνο τὸ ξόρκι πῶμαθε ἀπὸ μικρὴ και πὸ τὸ λέει συχνά, γιατί εἶναι δυνατότερο ἀπ'

ἄλλες τὶς προσευκές. Ἄνοιγοκλείνει τὸ χέρι σταυρώνοντας τὸ προσκεφάλι και ὄλο ψιθυρίζει ἀχνά.

Ἡ φωτιά ρίχνει δαιλά τὶς τελευταῖες ξεψυχισμένες ἀναπνοές της. Τὸ σκοτάδι ὀρμητικό, χυμάει κάθε στιγμή και ἀπλώνεται πηχτό, κυρίαρχο. Ὁ ἀγέρας τώρα σὰν νάπαψε και ὄξω ἀκούς τὴ σιγὴ πὸ στέκει ἀκίνητη, ὑπομονετική. Τὰ κουρασμένα μάτια σπαθίζουν τὸ ἀτόφιο σκοτάδι, ζητώντας ν' ἀναπαυτοῦν σὲ μιὰν ἀχτίδα φωτός. Κ' ἐκεῖνο κρύβεται προφυλαχτικά, φοβισμένο.

Ἡ θειά-Λένα ξαναρχίζει τὸ ξόρκι ἀπ' τὴν ἀρχή, πολλές φορές, πάντα τὸ ἴδιο, ὥσπου ἀποκοιμάται γαληνεμένη.

ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΧΡΥΣΟΛΟΥΡΗΣ

ΑΓΩΝΙΑ

Τὸ φῶς ζητάω

Τὸ φῶς πὸ λιγοστὸ μοῦ φέγγει ἐδῶ
μ' ἀντιφεγγίσματα πικρά.

Τὸ φῶς! —στὴν ἄραχνη τούτη σκοτεινιά—

Τὸ φῶς πὸ μ' ἀγωνία σ' αὔριο μαντεύουμε.

Ζητᾶω τὴν ἀγάπη πὸ χαμένη στῶν ἀνθρώπων
τὴν καρδιά, μάταια θέλει νάβγη ἀπὸ μέσα μας, κάθε
|βραδυά.

(Ζητώντας τὴ χαμένην ὀμορφιά...)

...Κι' ἄλλοι πὸ δαίμονας μέσα τους φωλιάζει
—δαίμονας φωτεινός—

κυτᾶνε μὲ τὴ ὀμίλη τ' ἀγαλμα νὰ πλάσσουνε

πὸ τῶν Θεῶν πὸ σβύνουνε νὰ μοιάζη...,

...κι' ἄλλοι ἀδέξιοι σμιλευτάδες

ζῶντας χωρὶς ἀγάπη, δίχως χαρὰ

ζητᾶνε μ' ἀγωνία κάποια γαλήνη.

...Δίχως τῆς πίστης τὰ φτερά —μ' ἄδεια καρδιά.—

Χωρὶς ἐλπίδα ἐντὸς τους νάχη μείνη

ζητᾶνε μ' ἀγωνία μιὰ ΓΑΛΗΝΗ....

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΣΠΙΡΑΝΤΗΣ

ΕΝΑΣ ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΣΤΟΧΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

Τοῦ φίλου Ε.....

Ὁ παραπλεύρως στοχασμὸς βρίσκεται γραμμένος στὸ ἐξώφυλλο ἐνὸς βιβλίου τοῦ Ψυχάρη—συγκεκριμένα πρόκειται γιὰ «τὸ ὄνειρο τοῦ Γιαννίρη» χαρισμένο σ' ἕνα φίλο του. Τὸν δημοσιεύουμε γιατί εἶναι ἀνέκδοτος, και πρῶτα και κύρια, γιατί εἶναι ὠραῖος. ἀληθινὰ πολὺ ὠραῖος.

(Ἀνακοίνωση Κ. ΝΕΧΑΛΙΩΤΗ)

Ἄργοςτόλη 13 τρίτη τοῦ Ἄλωνάρη 1916

ΨΥΧΑΡΗΣ

Νὰ συθέσης βιβλίο τίποτε δὲν εἶναι τὸ πιὸ δύσκολο και ὠραιότερο νὰ συθέσης τὴ ζωὴ σου μὲ ἰδέα μαζί και μὲ καρδιά.

ΔΙΑΒΑΙΝΟΝΤΑΣ ΤΟ ΣΤΡΑΤΙ ΜΟΥ

Εἶναι στιγμές πὸ οἱ ἀνθρωποι γίνονται ἀλοιώτικοι τίποτα δὲν κρατᾶνε ἀπὸ τὸν παλιὸ τους κόσμο. Μιὰ καινούργια χαράπλημμυρίζει τὴ ζωὴ τους. Πολλές φορές πᾶνω στοὺς στοχασμούς μου πᾶσχισα ν' ἀβρω κάποια λύση, μὰ στάθηκα ἀνήμπορος. Οἱ στιγμές τὶς χαρᾶς μου ἦσαν τόσες λίγες πὸ καλά καλά προτοῦ προλάβω νὰ τὶς ζήσω νὰ τὶς νιώσω ἔφευγαν πετοῦσαν μακριά μου.

Κι' ἔμενα μόνος.

Σὰν διψασμένος διαβάτης ἔφερνα στὰ χεῖλια μου τὸ κύπελο τῆς χαρᾶς, γιομισμένο ἀπ' τὸν κρουνοῦ τῆς ἀλήθειας νὰ ξεδιψάσω.

Ποτὲ δὲν ξεδίψασα, ποτὲ δὲν ἐννοίωσα τὴ χαρὰ τῆς τελειωτικῆς ἀπόλαυσης. Σὰν τὸ νερὸ ἦταν καλὸ μ' ὄδιαν λίγο, και κουρασμένος ὅπως εἶμουνα ἔπεφτα πᾶνω στὴ λάσπη, ἔχωνα τὰ μούτρα μου και ρουφοῦσα μὲ ἠδονὴ τὸ νερόλασπο.

Πολλές φορές ξεδίψασα ἔτσι.

Τώρα μιὰ μικρὴ και κρῦα βρῦση μὲ προσμένει.

Ἀναρωτιέμαι, εἶναι ἀλήθεια;

Μπᾶς κι' εἶναι ὄνειρο;

Δὲν ξέρω, μπορεῖ!

Μὲ τὸ ραβδί στὸ χέρι και τὴ πίστη γεμάτη ἐνθουσιασμὸ ξεκινῶ νὰ τὴν ἀπαντήσω.

Θὰ φτάσω;

Ὁ δρόμος εἶναι μακρὺς.

Τὸ λιοπύρι τῆς μέρας μοῦ μακραίνει τὸ στρατὶ μου.

Ἄχ! ἀδέρφια μου βοηθάτε με νὰ φτάσω!

Τὰ χεῖλια μου ξεράθηκαν.

Ὁ ἥλιος εἶναι ἀκόμη στὴ μέση, οὔτε φύλο δὲν σιέται!

Μόνο τὰτζιτζικια γιομίζουν τὴ λιοκαμένη μέρα μὲ τὰ τιτίβίσματά τους. Μιὰ μικρὴ ξερολίμνη βρίσκεται μπροστά μου.

Πὸ και πὸ ἔχει ἀπομείνει λίγη λάσπη!

Δὲν μὲ τραβᾶ.

Ναί! τώρα και μένα κάποια βρυσούλα μὲ προσμένει.

Τὸ στρατὶ δὲν μὲ φοβίζει, ὁ ἥλιος χαμογελώντας πηγαίνει νὰ κρυφτῆ.

Κάτι ἀλλοιώτικα πουλιὰ τρέχουν χωρὶς ρυθμὸ στὸν ἀέρα.

Ἡ νύχτα μὲ βρίσκει στὸ στρατὶ τῆς ζωῆς μου.

Κάτι και μένα μὲ προσμένει.!

ΘΑΝΑΣΗΣ ΡΑΧΟΥΤΗΣ

ΣΤΙΓΜΕΣ

Συνήθως, όταν ακούω μουσική είναι πού μ' ούρχονται οί σκέψεις σωρό, και μόνο τότε θ' ἄθελα πολὺ ν' ἄχα ἔνα μολύβι και πολὺ χαρτί, γιά νά γράψω, νά μπορέσω μέ λόγια νά πῶ αὐτά π' οὔχω μέσα μου, τ' ἄπειρα συναισθήματα, τήν ἀπέραντη χαρά, ἢ τήν πικρή μελαγχολία. "Όλα αὐτά τὰ σκιρτήματα τῆς καρδιάς, πού, νομίζω μονάχα ἢ μουσική μπορεῖ νά σέ κἀνη νά νοιώσης τόσο ἀγνά κι' ὀλοκληρωμένα. Γι' αὐτό και τόσο εὐκολα ἤρθαν στό νοῦ μου πάλι στιγμές πού πέρασαν, ἀξέχαστες ὅμως, τήν ὥρα πού τὸ ἀρμόνιο ἔπαιζε τὸ «Largo» τοῦ Haendel.

Εἶτανε πρωῖνὸ φθινοπωριάτικο, κι' ἐμεῖς γυρίζομε ἀπὸ τὴν ἐκκλησία. Οἱ καμπάνες χτυπούσαν ἀφήνοντας ἀπαλὸ κι' ἀγγελικὸ τὸν ἦχο τους. Λές κι' εἶχανε κατέβει ἀπ' τὸν οὐρανὸ οἱ ἴδιοι οἱ ἄγγελοι και σμίγανε τίς ἄσπρες φτεροῦγες τους, μαζί και τοὺς ὄνειρεμένους τους ψαλμοὺς, πού μιλοῦσαν γιά μετάνοια, ἐγκαρτέρηση και ἀπέραντη ἐπουράνια εὐτυχία, λές και σμίγανε ὀλόκληροι, τὰ χρυσαφένια μαλιά τους, τὸ διάφανο κορμί τους, μέ τὸν ἦχο αὐτῆς τῆς καμπάνας πού σ' ἔκανε νά βλέπης τὸν κόσμον σάν κάτι πολὺ ἀπλό, και σ' οὔδινε μιὰ εὐτυχία γεμάτη γαλήνη.

Τώρα, στό δρόμον πού ὠδηγοῦσε στίς ἀλλέες τοῦ πάρκου, μέ τὰ φύλλα χρωματισμένα ἀπὸ τὴ σκουριά και τὸ χρυσάφι, νοιώθαμε νά σβύνη μέσα μας ὁ ἐνθουσιασμός κι' ἢ φλόγα πού εἶχαν ἀνάψει, ὅταν πρὶν λίγο ἀκόμα μεσ' τὴν ἐκκλησία, κάτω ἀπ' τὸν γλυκὸ και βαθὺ ἦχο τοῦ ἀρμόνιου και τίς ἀγνές κι' ἄφειαχτες κοριτσιίστικες φωνές, ἀφηρημένοι και

παραδομένοι ὀλόκληρα σέ κάτι ἀνεξήγητο, νομίσσαμε πῶς ὁ Χριστὸς μᾶς εἶχε πάρει μέ τὸ μέρος του, κι' εἶχαμε πιστέψει,

Προχωρούσαμε σιγὰ στό δρόμον κι' εἶχαμε γυμνές λεύκες ἀπ' τὴν μιὰ και τὴν ἄλλη μεριά, κι' ὅλα γύρω μας ἦταν βυθισμένα στόν θάνατον και τὴ σιωπή. Τὰ βήματά μας μονάχα ἀκουγότανε κι' ἦταν αὐτὴ ἢ μόνη συντροφιά μας : τὸ θρόισμα τῶν φύλλων. Γιὰ νά μιλήσῃ δὲν εἶχε ὄρεξη οὔτε ὁ ἕνας οὔτε ὁ ἄλλος. Ἀφήναμε νά ἡρεμήσῃ και νά σβήσῃ μέσα μας ἢ φλόγα τῆς πίστες, και νοιώθαμε λυπημένοι πού δὲν κράτησε περισσότερο, δὲν δυνάμωσε γιά νά βρεθοῦμε κι' ἐμεῖς ἀπ' τὸν κόσμον τῆς ἀμφιβολίας και τῆς ἀβεβαιώτητας, στόν κόσμον τοῦ Χριστοῦ, γεμάτοι ἐλπίδες και ἀπόλυτα βέβαιοι, μέ τὴν βεβαιότητα, πού δίνει ἢ πίστη, γιά μιὰ ἀλήθεια

ΙΟΥΛΙΕΤΤΑ ΓΑΒΡΙΗΛ

Κυκλοφόρησαν
σὲ πολυτελῆ ἔκδοση
ΔΩΔΕΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ
ΤΟΥ ΦΑΙΔΡΟΥ ΜΠΑΡΛΑ

Ἐκδότης Ἀετός

Ἐτοιμάζεται
Ο ΓΥΡΙΣΜΟΣ
ΤΩΝ ΘΑΛΑΣΣΑΗΤΩΝ

Νουβέλλα τοῦ ΦΑΙΔΡΟΥ ΜΠΑΡΛΑ

ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ

Χαρισμένο τοῦ Μιχάλη Μπούχλη

"Ενας χρόνος ἀκόμα.

Στίς ὄρες του, στίς μέρες και τίς νύχτες του
γευτήκαμε κρασιά δυνατά
μυρίσαμε τριαντάφυλλα μαγιάτικα
κολυπήσαμε σὲ θάλασσες ζεστές
φορέσαμε κατάσαρκα χλαμύδες ἀπὸ ἥλιο
ἀνεβήκαμε βουνά και εἶδαμε τὸ θεό.

"Ενας χρόνος ἀκόμα.

Στίς ὄρες του, στίς μέρες και τίς νύχτες του
κάθε στιγμή του τὴ ζήσαμε
πότε μέ λύπη πότε μέ χαρά
πικραθήκαμε και κλάψαμε πολὺ
φτιάξαμε ὄνειρα μέ τὴ καρδιά μας και τὸ αἷμα μας
πού μᾶς τὰ γκρέμισαν
σάν νᾶταν ἀπὸ ἄμμο
οἱ χλαμύδες ἀπὸ ἥλιο, ἔγιναν ἀπὸ φωτιά
και μᾶς κατάκαψαν
ἀνεβήκαμε βουνά και δὲν εἶδαμε τίποτα,

"Ενας χρόνος ἀκόμα.

θὰ παρακαλέσω και γιά σένα ἀπόψε
νᾶναι κι' ὁ καινούργιος ὁμοιος.

"Ἐτσι
νᾶρθουν ἀνάκατα πάλι
τὰ τριαντάφυλλα τοῦ Μᾶη
τὰ κρασιά πού ζαλίζουν
τὰ κλάμματα και τὰ γέλοια
οἱ ζεστές θάλασσες.

"Ἐτσι γονατιστὸς
θὰ παρακαλέσω τίποτα νά μὴν ἀλλάξει
ἀφοῦ και σὺ και γῶ
κι' αὐτὸν τὸν καινούργιον χρόνον
κι' ὅσους μᾶς μέλλεται νά ζήσοῦμε
θὰ ζήσοῦμε μόνο γι' αὐτά.

| N. K.

ΞΥΠΝΗΜΑ ΒΟΥΒΟ

Κάτσε κάτω ρε Γιάννη, έδω δίπλα μου, κοντά, να σε νοιώθω ένα με τον έαυτό μου... λές, κι' εϊμαστε δυό!

Νά σου πώ πολλά, μωρέ ψυχή μου, άκους ε; ! Νά κλάψω και γώ μαζί σου, έτσι σά τή γρηά-Φρόσω στή γειτονιά, όταν σκέφτεται τή ψωριάρα τή σκυλίτσα της που κοιλοπόνεσε.

Νά μ' άκούσης, να με προσέξεις, γιατί σ' αγαπάω ρε Γιάννη, σ' έχτιμάω γώ. Δέ σουδριξα ποτέ πέτρες σαν τρίκλιζες, κι' άς βλέπεις τις κολώνες διπλές να χορεύουν, μιá δεξιά και μιá ζερβιά, καταπάνω σου γ' άρχουνται, και τά σπιτία καθαλικεμμένα τ'όνα πάνω στάλλο να κάβουνε σάλτα, να τουμπέρνουν έτοιμα να ξεθεμελιαστούνε, και πάντα στή θέση τους να βρίσκονται τ' άλλο πρωινό...

Μονάχα πρόσεξε με και τó ξέρω πώς δέ θα με κοροϊδέψης, ούτε θα μου φέρης καμμιά Ξαφνη σφαλιάρα, έτσι για να γελάσης με τή βόλτα που θά πάρω.

Κέφι δικό μου είσαι, τό νοιώσες; Σε πετάω χάμω, σε φασκελώνω μ' ένα χέρι κι' άς βλέπεις δυό μούτζες άπανωτές.

Ναί! ρέ, είσαι να χαμένο κορμί, ένας μπεκρούλιακας τεμπέλης, κι' έπειτα ήθελες να σε φωνάζουνε ποιητή! Ένα ρεμάλι σωστό, στητό ντουβάρι και καμινώσουγε κάποτες πώς τó φεγγάρι γνάντευες κι' ώρες δλόκληρες ν' άκούς σαν δνειροπαρμένος τó κελάρισμα τού ρυακιού και τούς γρύλλους τούς ξενύχτες...

Ίδια κάθε βράδυ, με λιγωμένα ποδάρια, σέρνεσαι πιότερο, παρά να πορπατάς ξέρεεις, ξομολογιέσαι στους στύλους, ότι βγαίνει άπ' τó κρασωμένο μυαλό σου!

Γιάννηηη! Ξύπνα! σου μιλάω και σε βρίζω γιατί σε πονάω! Πονάω άδέρφι, κι' ένας κόμπος, έδω, στο λαιμό στάθηκε και πολεμάω να τότε κατεβάσω κάτου, κι' όλο κεί, άτράνταχτος στο ντόπο του στηλώθηκε τιμεντένιος, να με πνίξη, θέλει.

Και τά λίγδικα κουρέλια σου; Πώς τά κατάφερες ψυχή μου; ! Και θυμάσαι; «κύριο» σε φωνάζανε και κάποια φορά μέσα σε κρυσταλλόφραχτο αυτοκίνητο σε καμάρωννα...

Είχες τότε χαρτιά πολλά μπροστά σου και πέννες κι' έγγραφες άράδα. Γέναγε ή κούτρα και τά κοροϊδευες όλα θυμάσαι; Κι' έλεγες, κι' έγγραφες σκόρπιες άρλουμπες και πληρώνανε για να στολίζουν τις βιβλιοθήκες με «Έκλεχτές ποιητικιές συλλογές».

Περνούσες για μορφωνιός άνάμεσα στις φούστες κι' είχες ξεπαστεί... Φαινόσουν άπό τότε τί ήσουν! Σαπουνόφουσα κοσμική γεμάτη πίτουρα, αυγό κέρινο μιás άποκρηάτικης «Βραδυάς!...

Στό λεγα και σύ δεν έκανες άλλο άπό να με κοροϊδέυης, γιαυτό και γώ σε βρίζω. Νά! άρπαχτην για να καταλάβης! Στά ξεπληρώνω μαζεμένα και σά θές πές μου τίποτα! σε καθισα στο σκαμνί κι' άν μπορείς κάνε να φύγης... Ούτε τή δύναμη δεν έχεις, σά τον άλήτη που πήρε τó σκονάκι του και ξαπλώθηκε, χαμένος σ' άναίσθητους κόσμους, άπίθανες γλυκαφαντασιές...

Θά πās και σύ τώρα σ' άχοורי σου χωρίς να νοιαστής για τó τσουρμιο που νησιτικό θά νιαουρίζη και θά σκώσης βαρú τó χέρι να τάψισης να πέση πάνω στή γυναίκα που σε τρέφει. Σκλάβα καματερή, σου οίκονομάει τά τάλληρα που δεν σταλιάζουν στή τσέπη σου. Αναλιγώνουν κι' αυτά, γίνονται κατοστάρια και μισές, τραβώντας τó δρόμο για τήν κοιλιά κι' άπό κεί σκορπίζονται και γίνονται θολούρα στα μάτια, σύννεφο μέλισσες στο κορμί και βροντερές καμπάνες για τó κεφάλι σου.

Σά βρώμικο κιτρινωμένο χαρτί, σε βλέπω, ψυχούλα μου, να κολās στις γωνιές, με τή σαπίλα να σμίγης, λές και σίφουνας σε συνεπήρε κι' άς έχει ξεψυ-

χήσει τ' άγέρι... Και γώ παράμερα, πεταμένος σ' άνήλιαγο κελλί τού «είναι» σου, καταφρονημένος σ' άκλουθάω παντού, έτσι για να με βασανίζης να με ταπεινώνης δλοένα και περσότερο, να θέλεις να με σβύσης, λές και ναμαι γώ ό φταιχτής.

Τό δάκρυ στέρεψε μέσα μου... κι' ήθελα πυρό να πέση, κατακυλώντας στή καρδιά σου να φωνάξης άπ' τόν πόνο, να ξεπνήσης, να νοιώσης τήν κατάντια σου, να λυπηθής για τόν έαυτό σου, για μένα που δεν είμαι μεθύστακας, που δεν άπλώνω χέρι στή συντρόφισσα και σε άκακα γεννήματά μου...

Κόμπος θανατερός, έδω στο λαρυγγί, τó παρόπογο για σενα τόν άναίσθητο, για μένα τόν άνήμπορο...

Γιάννη άδέρφι! άπάντησέ μου, δικαιολογήσου, πές κάτι, δείξε μου πώς με χαμπαρίζεις έστω και τόσο-δά! Έτσι για να πάρω μιá χαρούλα... Σ' αγαπάω δόλιε, σ' έχτιμάω μόνο γώ, κι' άς σε κερνάν οι άλλοι πέτρες κα. κλωτσιές κι' άς μυρίζεις άπό πάνω ως κάτω ξυνήλες. Σ' άνέχομε γώ, γιατί σε ξέρω και κατάλαβα πώς κοιμήθηκες έναν ύπνο παράξενο... Ώρες-ώρες, σκέφτομε πάλι μπας και μου σκάρωσες κανέν' άπό κείνα τά παιχνίδια και με ξεφτέλισες... Σάν τó χταπόδι χάμου με χτύπησες ώσπου να βγάλω άφρους άπό τή λύσσα μου για τó κακό που μουκανες.

Έτσι είσ' άφέντη μου! άμίλητος μου βάζεις τó φέμωτρο και σ' άναγνωρίζω. Ναί! ούτε ρεμάλι, ούτε σαπισμένο, ούτε λιγδη άλήτη σε φωνάζω. Κι' άν σουπαπιό πάνω όλ' αυτά, δέ τά πίστευα, μονάχα παγωμένο νερό να χύσω στή ραχοκοκαλιά σου ήθελα. Νά σε ξεπνήσω, να σε συνεφέρω, γι' αυτό σουδωσα τή βουηχτή

κατραπακιά. Νά! έτσι! να σκωθή τó φιλότιμο...

Συμπάθιο άδέρφι για τά φάσκελα που σουδωσα. Δεν είσ' άφιλότιμος όπως σ' είπα. Όλα σου τά καμώματα τά νοιώθω έστω και λίγο άργά... Σε ξέρω καλά.

Έγώ σ' άλήθεια να χτυπήσω Σένα; Παιόν; Έσενα! τó αϊώνιο ταίρι μου, που μαζί άνοιγαμε τά δάχτυλα άγνάντια στα τάσσερα σημεία! Κόλλα το λοιπόν, τί περιμένεις; μήπως δέ με πιστεύεις; Μά είν' άδύνατο τούτο! άλλοίμονο σε μένα τó φτωχό άν πέθαινες! Έλα-έλα ξανά φιάσκο μου έτοιμάζεις, μη κάνε.ς τόν κουτό! Αφού μου τόπες με τή σιωπή σου και τó κατάλαβα καλά, πώς άπ' αύριο κι' όλας, χαρτιά και πέννες μπρός σου θά σκαλεύης και θά ρίχνης Έσύ τις πετριές. Κι' ή γυναίκα σου δέ θά ζαναπιάση τή σκάφη κι' οι σπόροι σου δέ θά γκρινιάζουν, ούτε θά στριγγλίζουν με τ' άναίσθητα χάδια σου και δέ θά ξαναμελαινιάσης τά κορμάκια τους.

Μούπες πολλά! και γώ τάννοιωσα μοροροφι και τάφτιαξα σε σε καλαντάρι, να τά βλέπουμε πουρνό και βράδυ στα μάτια μας μπροστά, όμοιο ξόανο που τó τρέμουμε και τó λατρεύουμε άντάμα!...

Έλα! σήκω τώρα πάνω κι' άγκαλιασμένοι άς αφήσουμε τά σκαλοπάτια... Αποψε δέ θά χαθούμε τριγυρνώντας τά ίδια στενά και τó ξενοχτισμένο φεγγάρι δέ θά τó ξαναδούμε διπλό! Κι' άς κλάψουμε μαζί με τή συντρόφισσα τήν άνάστασή μας!

Σ' έχτιμάω γώ Γιάννη! Σ' αγαπάω ψυχαδέρφι!

ΓΚΑΪΤΕ

ΞΕΦΥΛΙΖΟΝΤΑΣ ΤΟΝ "ΦΑΟΥΣΤ"

Ανοίγοντας για να διαβάσουμε το έργο τούτου, συναντάμε άμέσως—άμέσως το πρόβλημα αν πρέπει να τ' αντικρύσουμε σαν ποίημα ή σαν δράμα—γιατί βέβαια κάτι άλλο είναι από τραγωδία σε στίχους. Πρέπει να σημειώσουμε πως το «Δράμα Φάουστους» του Μάρλοου, πούδωσε την αρχική ιδέα στο Γκαϊτε, υπάρχει σύλληψη και σύνθεση καθαρά δραματικού τύπου.

Δεύτερη και ουσιαστικότερη δυσκολία έγκειται στην έλλειψη ένιαίας δημιουργίας στο πρόσωπο του Φάουστ και γενικότερα στην όλη σύλληψη της ιδέας. Πρέπει να έχουμε υπόψη μας πως ο Γκαϊτε πρωτοσκέφτηκε το θέμα στα 1773, άρχισε να το γράφει στα 1774, τέλειωσε ένα κομμάτι στα 1775, το ξανάπιασε στα 1778, όταν ήταν στην Ρώμη, και παρουσίασε έτοιμο τον «Πρώτο Φάουστ» μόνο στα 1808—δηλαδή εργάστηκε το έργο μέσα σε μία περίοδο τριανταπέντε χρόνων, "Όσο για το «Δεύτερο Φάουστ», εκείνος δεν ήταν έτοιμος παρά στα 1831, λίγον καιρό πριν απ' τον θάνατο του ποιητή. Είπαν για το Γκαϊτε πως—αντίθετα με τον Σίλλερ που είναι πάντα ο έαυτός του σ' όλα του τα έργα—δεν παρουσιάζεται ατόφιος πουθενά, αλλά πως κάθε του δημιουργία κρύβει κι από'να κομμάτι του έαυτού του, γιατί ήταν πνεύμα πολυσύνθετο κι ελαστικό, Σε κάθε σκαλοπάτι της ζωής του είχε και μία αποκάλυψη. Η κάθε πείρα κ' ή κάθε έπιρροή προσθέτανε καινούργια συστατικά στον άπεραντο πνευματικό κόσμο, "Έτσι σθάθηκε λάτρης περιπαθής, κατά σειρά, του Γαλλικού ροκοκό, του Γερμανικού Μεσαίωνα, της Έλληνορωμαϊκής Αρχαιότητας, του Σπινόζα, του Ρουσσώ και της Φύσης, ακόμα και του Ναπολέοντα, και πάντα των γυναικών—αν και ή τελευταία αυτή λατρεία ήτανε τις περισσότερες φορές με το παραπάνω έφημερη. "Όπως είδαμε λοιπόν, ο «Φάουστ» σκεπάζει μια άχανή περίοδο της ζωής του ποιητή, γιομάτη αλλαγές, άνησυχίες, προβλήματα κι άναζη-

τήσεις. Μέσα στη περίοδο αυτή, έγραφε έργα τό σοδιαφορετικά ανάμεσά τους, έπο το «Ρωμαϊκό Έλεγείο» οί «Έκλεχτικές Συγγένειες» και ή «Ίφιγένεια έν Ταύροις». Πώς μπορούμε λοιπόν να περιμένουμε ένότητα στη σύνθεση του «Φάουστ». Είναι φυσικό πως χώρια απ' την καταπληχτική αντίθεση σε ιδέα και σε στυλ που υπάρχει ανάμεσα στον «Πρώτο» και στο «Δεύτερο Φάουστ», θά βρούμε αντιφάσεις κι άσυνέπειες ακόμα και μέσα σ' αυτόν τον «Πρώτο Φάουστ»—ένα παράδειγμα, ή σκηνή «Δάσος και σπηλιές», που αρχίζει μ' έναν ευχαριστήριο ύμνο του Φάουστ στο Πνεύμα της Γης, γιομάτο ψυχική γαλήνη και χαρά της ζωής, και τελειώνει με τη μαύρη άπελπισία του ήρωα—έξέλιξη δόξα τελα άδικαιολόγητη. Έξηγιέται ή αντίθεση, αν σκεφτούμε πως το δεύτερο μέρος γράφτηκε πριν απ' το πρώτο, σε μια πονεμένη έποχή της ζωής του Γκαϊτε, ένω το πρώτο κάμποσο χρόνια ύστερότερα, μέσα στη Βίλλα Μοργκέζε στην Ρώμη, από έναν ποιητή, που για πρώτη φορά είχε γνωρίσει την πραγματική ευτυχία.

Ο «Φάουστ» αρχίζει με τον πρόλογο στο Θέατρο. Είναι ένας σύντομος διάλογος γραμμένος με είρωνική διάθεση, που φέρνει σ' αντίθεση τους τρεις παράγοντας του θεάτρου, το θεατρώνη, τον ποιητή και τον ήθοποιό. Ο θεατρώνης γυρεύει απ' τον ποιητή να γράψει πάνω στη συνταγή. Μεγάλη πολυτέλεια από ποικιλόχρωμες εικόνες, λίγο φως, πολλά λάθη, και μια άνεπαίσθητη σπιθαμή αλήθειας. Είναι ή πίκρα κι ή άγανάχτηση του Γκαϊτε για το θέατρο της έποχής του. Σ' αντίθεση μ' αυτό, φέρνει τον ποιητή, που ζητάει να του κρύψουν τα σύνεφα τον κόσμο. Είναι ή άλλη άκρη—έξισου άπελπιστική. Κι όμως ο ίδιος ο Γκαϊτε δεν τυλιγόταν σχεδόν πάντα μέσα σε σύνεφα μακαριότητας και δεν έμενε έξω απ' τον πραγματικό κόσμο,

Ο ποιητής δέ φαίνεται να ξεκαθάρισε ποτέ αν πρόκειται για τραγωδία ή για κωμωδία. Ο πρόλογος αυτός δείχνει καθαρή επίδραση Σεξπηρικής κωμωδίας. Και θα κρατήσει κάμποσο ακόμα αυτή ή διάθεση. Το τραγικό τέλος της Μαργαρίτας, που θάρθει έτσι αναπάντεχα, θά δώσει μια τραγική χροιά. Και τότε θ' άναρωτηθούμε μήπως απ' την αρχή είχαμε μπροστά μας μια τραγωδία. ("Έχει συνέχεια)

ΑΛΕΞΗΣ ΣΟΛΩΜΟΣ

Άνοιχτό γράμμα στον κ. Ξερόπουλο

Διαβάζοντας κανείς το άρθρο που έγραψε ο άκαδημαϊκός μας κ. Ξερόπουλος στο τεύχος της «Νέας Έστίας» το άφιερωμένο στον έθνικό μας ποιητή Κωστή Παλαμά, νοιώθει πολλές φορές ως μου συχωρηθεί ή φράση, κάποια άγανάχτηση και κάποια δυσφορία για τις αποκαλύψεις που γίνονται πάνω στην οικογενειακή ή καλύτερα στη συζυγική ζωή του Παλαμά.

Ο κ. Ξερόπουλος στηρίζεται πάνω σε μια αρχή που λέει πως «έννας μέγας άνήρ άνήκει στην Ιστορία και όχι στην οικογένειά του» και μ' αυτό το πνεύμα, μας κάνει γνωστές λεπτομέρειες της συζυγικής ζωής του Παλαμά όχι και τόσο κατάλληλες για δημοσιότητα.

Βέβαια ή παραπάνω αρχή σ' ένα μεγάλο της τουλάχιστο μέρος είναι σωστή. Άλλά όμως δεν μας δίνει και το δικαίωμα να είσχωρομε άδιάκριτα στην οικογενειακή ζωή του ποιητή και να φέρνουμε στο φως λεπτομέρειες που δεν χρειάζονται καθόλου, μα καθόλου. Βέβαια ένας «μέγας άνήρ» είτε ποιητής είναι είτε πολιτικός είτε στρατιωτικός όσο ζή άνήκει πρώτα στην δόξα κι έπειτα στην οικογένειά του, αλλά άμα πεθάνει πρέπει από σεβασμό στη μνήμη του να υπολογίζουμε και να σκεπτόμαστε το γύρω του περιβάλλον την οικογένειά του, έτσι, που να ξεπληρώσουμε στο ελάχιστο τις υπηρεσίες που μας πρόσφερε με το έργο του.

Τότε μόνο θα είμαστε δικαιολογημένοι να εξετάσουμε και να γνωστοποιήσουμε την οικογενειακή του ζωή, αν ξέραμε πώς από και όρμήθηκε, έμπνεύστηκε κι' έγραψε ή δημιούργησε «ο μέγας αυτός άνήρ». Αλλά στη προκειμένη περίπτωση δεν συμβαίνει τέτοιο πράγμα. Το έργο του Κωστή Παλαμά, είναι τόσο πλατύ, τόσο καθολικό, που οι πηγές της έμπνευσής του βρίσκονται έξω απ' τα πλαίσια της καθημερινής του ή ιδιωτικής του ζωής.

Λοιπόν οι αποκαλύψεις του κ. Ξενόπουλου για τα σόκιον που έλέγοντο στο σπίτι του Παλαμά ή η επανάληψη της κουβέντας του με τη κ. Παλαμά για τις σεξουαλικές σχέσεις του άνδρου ούνο είναι έντελως εκτός τόπου και χρόνου. Δεν ζητήσαμε ποτέ μας να μάθουμε αν ο Κ. Παλαμάς εκπληρούσε τακτικά τις συζυγικές του υποχρεώσεις κι' ούτε μας ενδιαφέρει να το μάθουμε. Μας ενδιαφέρει όμως ο Παλαμάς σαν πατέρα απέναντι στα παιδιά του. Αυτή όμως τη πλευρά του ποιητή ούτε καν την εξετάζει ο κ. Ξενόπουλος.

Υπάρχουν επίσης και τόσες άλλες πλευρές για να εξετάσουμε τον Παλαμά από κοντά και να φωτισούμε πραγματικά, ώστε να μπορέσουμε να νοιώσουμε και να πλησιάσουμε το κολοσσιαίο του έργο, ώστε οι πληροφορίες του κ. Ξενόπουλου πάνω στη συζυγική του ζωή μας κάνουν να δυσφορούμε. Έξ' άλλου με ποιό δικαίωμα ο κ. Ξενόπουλος αποκαλύπτει όλες αυτές τις λεπτεμέρειες της ζωής του ζεύγους; Μήπως για χάρη της ιστορίας; Μά το επαναλαμβάνουμε δεν προσθέτει τίποτα το σοβαρό και το υπολογίσιμο για τον Παλαμά. Τούναντίον ίσως σε πολλούς μειωθεί ο θαυμασμός κι' η αγάπη για τον εθνικό μας ποιητή. Και επίσης, ώρισμα πράγματα που μαθαίνει κανείς υπό την ιδιότητα του καλού φίλου δεν επιτρέπεται να τα μεταδίδει αργότερα και να τα παραδίνει στη διάθεση ενός ρευστού ακόμα κοινού που πολύ εύκολα να παρεξηγηεί.

Ούτε οι αποκαλύψεις αυτές και οι

υπαινιγμαί έπρεπε, γά, γίνουν τώρα που κι' ο ποιητής κι' η γυναίκα του είναι νεκροί και δεν μπορούν ν' απαντήσουν.

Επίσης ο κ. Ξενόπουλος λέει ότι δεν πρέπει να κρίνεται και να λέγεται άθανατο το έργο του Παλαμά. Για παράδειγμα μας αναφέρει ο κ. Ξενόπουλος ότι ο κ. Καλλιτσούνάκης είπε σε μια συνεδρίαση της Ακαδημίας πως «ο συμπαθητικώτατος Παλαμάς άμα αργότερα μελετηθή πιδ κριτικά, μπορεί να δειχθή πως ή αξία του δεν είναι τόσο μεγάλη όσο νομίζεται σήμερα».

Ίσως κ. Ξενόπουλε σ' εκείνους που θα εξετάσουν το έργο με σχολαστικότητα επιστημονική και θα θελήσουν να λεπτολογήσουν να φανεί πως είναι απλώς ένα μεγάλο δημιούργημα και τίποτα περισσότερο. Αλλά ο Παλαμάς μιλάει θαθεία στις ψυχές μας, μας δονεί μας συγκλονίζει. Έδωσε μορφή στα ζητήματα, στους πόθους και στις ανησυχίες του παντοτεινού ανθρώπου. Είναι ο ποιητής που ξεπέρασε την εποχή του. Είδε πιδ μπιστά απ' όλους τους άλλους και που γιαυτό θα μείνη άθάνατος. Η δύναμη των αιώνων δεν θα μπορέσει να καταλύσει το έργο του.

ΤΑΚΗΣ ΕΜ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Δώδεκα τραγούδια του Φαίδρου Μπαρλά έκδοση «Αετός α. έ.»

Έξεζητημένο, κατηγορήσαν πολλοί, το βιβλίο του Μπαρλά: έξεζητημένο και το κλείσανε άφου, φαίνεται, κυττάσανε μόνο τους τίτλους «Η Μεγαλειοτάτη χορεύει swing στον Παρθενώνα».

Βέβαια θα τους φάνηκε παράξενο πως ο Φαίδρος Μπαρλάς τυχαίνει να γράφει τα ποιήματά του ο ίδιος, και δεν άνήκει σε καμμιά γλυκανάλατη σχολή. Ωστε έξεζητημένο κάθε τι το έξελιχτικό. Κι' όμως στο γοργό ρυθμό της προσωπικής ποιήσης του νέου αυτού ποιητή, υπάρχει άπλότητα, υπόθεση άπαλλαγμένη απ' όλα τα περιττά, τα γλυκόνχη, τα συνηθισμένα

όμοιοκατάληχτα κατασκευάσματα,

Η τέχνη μπήκε στο τόπο του εξαγιασμού. της άπαλλαγής από την άπεραντολογία και της έχτος θέματος περιγραφικότητας. Η άπέριτη τέχνη ή άπλη και πραγματική, που οδηγείται ένοστιμώδικα από το αίστημα και την ψυχή ύπήρχε, βέβαια, άγνή σ' όλες τις άλλοτινες τεχντροπίες, όπως θα ύπάρχει άγνή και στις μελούμενες, οι μεγάλοι εκπρόσωποι δδήγησαν αυτή μέσ' απ' όλες τις εποχές, εποχές γεμάτες από μεγαλειώδικες στιγμές δημιουργίας, που την τέχνη σαν κοινωνική άνάγκη την δώσανε σε ώρισμα καλά οπία που συμφωνούσαν με το πνεύμα της εποχής. Αλλά το κάθε τι εξελίσσεται, ίσως πιδ παληά ο ρωμαντισμός να ταίριαζε με το πνεύμα της εποχής, τώρα όμως θέλουμε να αίστανόμαστε, να ζούμε. Το νάσαι προσκολλημένος σε μια τεχντροπία που της έδωσε μορφή ο μεγάλος δημιουργός είναι κάτι, το ν' ακολουθής όμως μια τεχντροπία παληά, που την κατάντησαν άηδιστική οι κακοί όπαδοί πια, είναι σφάλμα ενάντια στην εξέλιξη.

Κι' αυτό συμβαίνει κι' έδω. Κακοί όπαδοί παληάς τεχντροπίας κατογορούν το έργο του Μπαρλά για έξεζητημένο.

Βέβαια είναι κακό ένας νέος με τολμηρή πνοή, να σπάει τα δεσμά και να εκφράζει άγνά, ότι του ύπαγορεύει το άνάλογο ποιητικό ταλέντο του, και δεν επι-

ζητάει την όμορφολογία, το λεξοκυνήγι, για να κάνει όμοιοκαταληξία κρύβοντας την ποιητική άδυναμία του.

Κάθε άλλο από μανιαρισμός ή ποίηση του Μπαρλά. Κάθε άλλο το θέμα του έχει πάντοτε Έπος και Τραγικότητα, καθολικό φαινόμενο ποιητή με έσωτερική φλόγα και τέχνης παλμό.

Με τα ποιήματα «Η Μεγαλειοτάτη χορεύει swing στον Παρθενώνα» «Απάνω στ' άλογα» και «Spleen» βρίσκουμε όλ' αυτά που είπαμε παραπάνω. Δεν πρέπει να μας ξενίζει ούτε το swing, ούτε οι γκρανκάδες, ούτε οι κλακέτες, τα σαξόφωνα και τα κλαρίνα. Πρέπει να δούμε αν αυτά που είναι τ ό λ μ η να τα θάλεις σε ποίημα (γιατί είμαστε δυστυχώς κολημένοι στη λάσπη των συνηθισμένων) τα δίνει σε τρόπο που να μη χαλιέται ή ιερότητα της ποιητικής άρμονίας. Και πραγματικά τα ποιήματα αυτά συναρπάζουν.

Δεν λέμε πως είναι κοσμοθεωρία να γράφουν οι έφηβοί στίχους στα πρωτόκολα, τα παιδιά να ξεχαρβαλώνουν τις έπίσημες πολυθρόνες, και ή μεγαλειοτάτη να χορεύει swing στον Παρθενώνα. Ούτε ύπάρχει διάθεση να χαλάσει ή ιερότητα του μνημείων των ανθρώπων.

Το ποίημα εκπροσωπεί την ίσως άπερίσκεπτη νεανική όρμη, μα την όρμη, το χείμαρρο που στο διάβα του παρασέρνει τα πάντα, τη φλόγα που όλα κατακαίει

Κι' όλο πληθαίνει ο χείμαρρος πληθαίνει τους άνεμους τ' αστέρια το φεγγάρι το κύμα της χαράς—μας συνεπαίρνει και μεθυσμένοι οι άνεμοι χορεύουν πρωτόφαντο λεβέντικο χορό. Κι' ένα τραγούδι έχουν ανάκουστο αρχινήσει «Τα νειάτα» λέει «της γής έχουν ξυπνήσει».

Και σ' όλα τα ποιήματά του βρίσκουμε την όρμη.

Κιάν δεν ύπήρχε αυτή ή έχτος όριου επανάληψη των λέξεων, στην αρχή της Μεγαλειοτάτης και πάνω στ' άλογα, πούδεκε φαίνεται ακόμα κι' ένας έπηρεασμός από το τραγικό μεγαλείο του Σικελιανού, το

ποίημα θα καταλογιζόνταν και άφογο.

Το σπουδαίο όμως είναι το έξης. Πως ο Φαίδρος Μπαρλάς γράφει το πρώτο του βιβλίο, κείναι ακόμα είκοσι χρονών. Ωστε μόνη της ή θέληση του ποιητή να δώσει κάτι, είναι κατόρθωμα.

ΤΑΣΣΟΣ ΛΙΓΝΑΔΗΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

Θέατρο Τέχνης. (Κριτικό σημείωμα)
Ε. Κώντελ «Για ένα κομάτι γής».

Θέατρο REX. Θίαςος Μαρίκας Κοτοπούλη, Γρηγορίου Ξενοπούλου «Ποπολάρος».

Θέατρο Πάνθεον. Θίαςος Μανωλίδου, Βεάκη, Παππά, Δενδραμή. Όσκαρ Ουάιλντ. «Ο σοβαρός κ. Έρνέστος».

Θέατρον — Θίαςος — Άργυροπούλου, (Καλλιτεχνική διεύθυνση Κωστή Μπασιτιά) Γκρέγκορ Σμίτ «Δέν Ζουάν χωρίς νά θέλει».

Θέατρο Βρετανία. Κατερίνα Άνδρεάδη, Ζώρζ Μπέρ, «Ο κ. Πόνς δέν θέλει νά ένεχλήση».

Θέατρο Άλίκης. Θίαςος Μουσεύρη Άρώνη. «Όταν οί γυναίκες αγαπούν».

Κρίνοντας ένα έργο θάτανε καλό νά προτάξει κανείς ένα ανάλογο όρισμό, ένα κριτήριο, πού θά του έπιτρέψει νά τó χαρακτηρίσει σάν καλό ή όχι.

Η γνώμη μου για τó ρεαλιστικό δράμα είναι ότι : σ' αυτό ό συγγραφέας πρέπει νά δίνει μιá δημιουργικήν αναπαρασταση τής ζωής, πού κι' αυτή πάλι θά υποδείχνη έμμεσα ή άμεσα τόν προορισμό τής ύπαρξης (λύτρωση). Καί λέγοντας έμμεσα θέλω νά πώ ότι αφήνει στο θεατή τή δυνατότητα νά κρίνει, μόνο απ' τά γεγονότα πού έκτυλίζονται κι' από όρισμένες ψυχολογικές παρατηρήσεις: ενώ άμεσα υποδείχνη όταν βάζει τά πρεπούμενα λόγια στο στόμα του κύριου ήρωά του ή τών άλλων προσώπων.

Δέν ξέρω πώς θά μπορούσε νά προσδιοριστεί τó : «Για ένα κομάτι γής».

Άμεση υπόδειξη — όπως τήν έννοω παραπάνω — δέν υπάρχει σ' αυτό, γιατί στή σκηνή δέν κινούνται άνθρωποι αλλά ανθρώπιμορφα κτήνη. Η άσκήμια πάλι πλακώνει τόσο βαρεια τήν ψυχή, πού δέν αφήνει ούτε έλπίδα λύτρωσης νά φωτίσει αυτή τήν τέλεια άθλιότητα. Συμπέρασμα, πώς ούτε έμμεση υπόδειξη βρίσκειται πουθενά στο έργο.

Πρέπει όμως γι' αυτό νά χαρακτηριστεί περιττό κι' άσκοπο ; Όρισμένως όχι! Τό έργο δέν έχει λύτρωση, έχει όμως

γνώμη και σκοπό και τούτο γιά νά νά του δώσει υπόσταση.

Ό συγγραφέας του γράφοντάς το δέ νοιαζόταν σίγουρα για τó αν ή κριτική θά εϋδοκώσε νά τó κατατάξει στα ψηλότερα ή στα χαμηλότερα σκαλιά τής Τέχνης.

Δίδοντας αυτή τήν τραγική πραγματικότητα τής ύλικής έξαθλιώσεως, πού σάν αναπόφευκτη συνέπεια έχει και τήν ήθική, τήν εποχή άκριβώς πού ό πολιτισμός έχει φτάσει στή μηχανή και σ' αυτοκίνητο, καυτηριάζοντας πάλι τήν έκκλησία με τή δημιουργία του περίφημου εκείνου τύπου τής Εϋαγγελίστριας, απόβλεπε σ' ένα σκοπό, πού για νά τόν πετύχει χρησιμοποίησε στοιχεία α λ ή θ ε ι α ς. Είναι κι' αυτό κάτι πού στερεώνει τήν αξία του έργου.

Διατυπώθηκε και μιá άλλη γνώμη πού υποστηρίζει πώς τó έργο έχει λύτρωση, αφήνοντας εκείνον πού τó βλέπει, νά κάνει τή διαπίστωση ότι, ό Έδιος όσο και οί άνθρωποι πού τόν περιβάλλουν στέκονται πολύ ψηλότερα απ' αυτή τήν άνείσπυτη άθλιότητα. «Κάθαρη δηλαδή απ' τήν άρνητική πλευρά».

Δέ νομίζω όμως, πώς όλη ή προσπάθεια ενός έργου με επαναστατική πνοή — όπως είναι τó «Για ένα κομάτι γής» — θάταν, νά καταλήξει σ' αυτό τó «παρήγορο συμπέρασμα». Όχι. Τότε δέ θάταν μόνο κακό έργο αλλά και επικίνδυνο.

Ό σκοπός του είναι άλλος και καλύτερος. Ό συγγραφέας του είναι μαχητής κι' αγωνίζεται για μιá καλύτερη ζωή. Δίνοντας τó «Για ένα κομάτι γής» ζήτησε νά επηρεάσει τήν κοινή γνώμη και τούς υπεύθυνους ήγέτες του τόπου εκείνου, όπου υπάρχει αυτή ή άθλιότητα, νά τούς κάνει νά νοιώσουν για τούς έξαθλιωμένους ύλικά και ήθικά ζωντανούς του, όχι οίκτο, όχι έλεος αλλά τήν υποχρέωση πού έχουν νά τούς κάνουν άνθρωπους.

Τό έργο κατηγορήθηκε από πολλούς και λίγοι βρέθηκαν νά τó υποστηρίξουν. Στο μόνο σημείο πού οί επικριτές του είχαν δίκιο είναι στο ότι τó «Για ένα κομάτι γής» είναι άνεδαφικό.

Είναι βεβαίως γραμμένο από στιβαρό

γχοι, ένα ρωμαλέο δημιουργικό, ομιώντιςο στή γυμνότητά του σάν τόν κάκτο τής σκηνογραφίας του. Στόν τόπο μας όμως δέν βλασταίνουν τέτοια φυτά κι' ή μεταφύτευσή τους σπάνια πετυχαίνει.

Τό έργο αυτό έδωσε ωστόσο τήν ευκαιρία — κι' αυτό είναι τó ευχάριστο σημείο — στόν Κούν νά δώσει μιάν άπαράμιλλη σκηνοθετική δημιουργία και στούς ήθοποιούς του «Θεάτρου Τέχνης» νά παρουσιάσουν μιάν άψογη έρμηνεία από κάθε άποψη.

Όλοι άνεξαίρετα, και πρώτα απ' όλους ή Μεταξά ό Διαμαντόπουλος κι' ό Βασταρδής ένσάρκωσαν περίφημα, πρόσωπα και πλάσματα. Ήταν μιá παράσταση καταπληκτικά καλή. Κι' ή σκηνογραφία του Στεφανέλλη θαυμάσια.

— Συμπέρασμα : Ένα έργο πούκανε τόσο θόρυβο και χώρισε τόσες γνώμες, ώστε άλλοι νά τó ύμνούν κι' άλλοι νά τó άρνιούνται, αξίζει τόν κόπο νά τó δηκάνεις κι' έχει λόγο νά υπάρχει.

ΚΩΣΤΗΣ ΝΕΧΑΛΙΩΤΗΣ

Τό νά θέλει κανείς από μās τούς νέους, νά κρίνει (Θέ μου τί λέξη!) τó Ξενοπούλο, πού μās έμαθε τήν άλφαβήτα στή «Διάπλαση» κι' ύστερα τή φράση και τó λόγο στα πολλά γραμμένα και παιγμένα έργα του δέ θάτανε άπλώς προπέτεια. Όμως μιá και τίς γνώμες μας γράφουμε σέ τούτο τó χαρτί πού τ' αγαπούμε και τó σεβόμαστε, τουλάχιστο όσο και κείνον, θά πούμε πώς βέβαια τó έργο πού άνέβασε, με καλή πρόθεση, ή Κοτοπούλη δέν είναι από τά «καλά» του σεβαστού συγγραφέα.

Ένας νέος όμορφος πλούσιος και σπουδαστής με «ποπολάρος» πού θα πει — τó λέει και τó πρόγραμμα — άνθρωπος του λαού, ό Ζέπος Πεμπονάρης (Δημήτρης Μυράτ) έρωτεύεται μιάν όμορφη και πλούσια νέα τήν κοντεσίνα Έλντα (Ρίτα Μυράτ) πού τόν αγαπά κι' αυτή. Η κοντεσίνα έχει πατέρα τόν Κόντε Ντιμάρα (Μήτσος Μυράτ) και μάνα τήν κοντέσα Μαρία (Έλένη Χαλκούση) και δυό ξαδέρ-

φες τήν Έσοεία και τήν Κίκοσ (Κιόσσο) Κύρου και Δάφνη Σκούρα). Ό «ποπολάρος» έχει — στο έργο — μόνο θεϊό και θειά τó γιατρό Μαρινέρη (Άρ. Βλαχόπουλος) και τήν από τζάκι Ζαμπέλλα (Πούπα Κοκκινάκη). Καί καλά πηγαίνανε τά πράγματα εκεί στή Μπόχαλη πού ξεκαλοκαιριάζανε όπου έρχεται ό γιός ενός τραπέζιτη ό Ροβέρτος Λεμπρέν (Γάκης Γαλανός) πούνα μαμόθρεφτος, ξενόγλωστος, νεαρός με πλούσιος κι' από οικόγένεια και πού θάταν καλός γαμπρός για τή κοντεσίνα. Κι' ή κοντεσίνα — πού αγαπά βέβαια τó ποπολάρο — τόν άφίνει για νά παντρευτεί τó μαμόθρεφτο γιό του τραπέζιτη κι' ό ποπολάρος θυμώνει και κάνει φασαρία με άνοιχτές χειρονομίες νά: έτσι! — πώς νά τó παραστήσω; — και πιο πολύ φασαρία κάνουνε οί ξαδέρφες τής κοντεσίνας πού λές Θε μου και νά τέλειωνε. Ό θεϊός ό γιατρός προσπαθεί με ζακωθιανή προφορά και με ένα άψέντι νά καμάρει τόν ποπολάρο με δέν τά καταφέρνει. Κ' έρχεται ή τρίτη πράξη και βρίσκει άρραβωνιασμένο τó μαμόθρεφτο με τή κοντεσίνα κι' ό ποπολάρος παραφυλάει τίς τρεις ξαδέρφες και κάνει σκηνές κι' ύστερα πιάνει ό καλός σου και γράφει γράμμα του μαμόθρεφτου και του λέει πώς ή κοντεσίνα ήταν δική του και πώς αν ήταν τίμιος άνθρωπος θά τήν άφινε για νά τή πάρει εκείνος.

Και τó μαμόθρεφτο φοβάται και τά προφταίνει του κόντε κι' εκείνος θυμώνει και κάνει κι' αυτός — με τή σειρά του — φασαρία και βάζει τó σέμπρο του τόν Αύγουστή (Στ. Βόκοβιτς) νά του τσακίσει τά πλευρά. Όμως ή κοντεσίνα τόν αγαπά πραγματικά τόν ποπολάρο και παρακαλεί τó σέμπρο νά μη τόν βαρέσει και του τάζει και μιá καρφίτσα με μπριλλάντια γι' άμοιδή. Όμως ό σέμπρος συγκινείται γιατί «είναι καλός άνθρωπος, έπειδή είναι κακούργος!» (sic) και ούτε τόν ποπολάρο τσακίζει ούτε τή καρφίτσα πέρνει. Καί στή τέταρτη πράξη — εκτός απ' τούς θεατές — νυστάζει κι' ή κοντεσίνα και διώχνει νωρίς τó γαμπρό γιατί περιμένει τó ποπολάρο. Κι' ό ποπολάρος θά τήν πάρει

επιτέλους γυναίκα του μ'απαίγει ο κόντες και φοβερίζει (πόσο άσκημα) θεός και δαίμονες μ'αφαίνεται δέν είναι μόνο κόντες μ'α και δειλός κι' έρχεται κι' ο θείος ο γιατρός κιό κόντες είναι κι'αβουλος και μεταπέθεται εύκολα και πέρνει ο ποπολάρος τή κοντεσίνα κι'δλα τελειώνουν μ'α χαρά.

Και στο έργο τούτο πούνε βέβαια όχι μόνο θέαμα μ'α και λόγος πολυδ'Ανεμογιάννης εξακολουθεί ν'α επιμένει ν'α πρωταγωνιστεί. Πλήθος φανταχτερά κοστούμια και λούσο υπερβολικό (Θεός συχωρέσει τήν «Κυρία μ'ε τις Καμέλιες» πού άφισε κι' εποχήν και κέρδη και θεσιάριο) πού δέ ταιριάζει μ'ε το έργο.

Τό Θέατρο Κοτοπούλη δέ μπορεί βέβαια ν'α περηφανευτεί για τ'ο καλό γούστο του κοινού του. Κι' έτσι—γιατί δέ μπορώ ν'α φανταστώ πώς όλοι τους έχει μέσα πάσχουε από δξυ και άνιαιο και κακόγουστο μπουρξουαδισμό—τό άνέδασμα και τ'α σκηνικά και τ'α κοστούμια γίνονται φανταχτερά και πλούσια για ν'α θαμπώνεται μ'α αυτά ο κοσμάκης πού πάει στο «Rex». Μ'ε τούτο δέ θέλω ν'α πώ πώς τ'α τέσσερα σκηνικά ήτανε για πέατμα. Όχι. Τ'α δυό πρώτα καθόλου. Μ'α στο τρίτο και στο τέταρτο ήτανε φανερά και διάχυτη ή μπουρξουαδιστική τάση του Άνεμογιάννη πού νομίζει πώς φορτώνοντας τέσσερις τοίχους ένός άπίθανου δωματίου μ'ε ότι χτυπητό κουρέλι τούχει περισσέψει από άλλοτε κάνει δήθεν «τέχνη» και μάλιστα τέχνη μ'ε αξιώσεις. Οί ήθοποιοί άπ' τους παληούς όλοι σχεδόν έχουνε δυνάμεις πολύ μεγαλύτερες άπ' ότι άπαιτεί τ'ο έργο, δέ ξεφύγανε από τ'ο «πνεύμα» ούτε τού έργου ούτε άπ' τή τωρινή «παράδοση» τού Θεάτρου τους. Η Έλένη Χαλκούση κι'η Ρίτα Μυράτ τίποτα τ'ο ιδιαίτερο. Η Πούπα Κοκινάκη μ'ε καλή φωνή και καλύτερη εμφάνιση. Ο Δημήτρης Μυράτ έχει ταλέντο και φυσικές χάρες και μ'ε ένα καλό σκηνοθέτη θάταν καλλίτερος όπως κι' ο Βόκοβιτς. Ο Άρης Βλαχόπουλος ίκανοποίησε και φάνηκε πάλι εύσυνείδητος και μελετημένος. Όωση τ'ο παίξιμο τού λεπτού και μορφωμένου καλλιτέχνη Τάκη Γαλανού.

Η Βίλμα Κύρου καλή εμφάνιση κι'αρθρωση καλή και τι εύχέρεια ν'α λέει χίλιες λέξεις στο λεπτό κι'δλες ν'α τις πέρνει τ'αυτί σου. Όμως ο ρόλος ήτανε έξωτερικός—ρήχός όπως λένε—και θ'α τή δούμε κι' άλλη φορά. Πιό πολλά πράγματα καλά έδειξε ή Δάφνη Σκούρα. Μπράβο της. Παρ'όλο πούχε και κάποια επιτήδευση μ'α... ζητώ πολλά. Ο Ε. Πρωτοπαπ'ας κι' η Γκρ. Ταβουλάρη δέν είχανε σ'ε τούτο τ'ο έργο σημαντικούς ρόλους. Και για τούτους μ'αν άλλη φορά.

Και άφισε τελευταίο τ'ο Μήτσο Μυράτ παρ'όλο πού θ'απρεπε ν'αναι—και πιστεύω πώς είναι πρώτος μ'εσα στους πρώτους γιατί νέος έγω πρέπει ν'α ξομολογηθώ και ν'α πώ τήν άμκρτία μου όσο κι' αν ε'ε σεβασμός μου κι' ο θαυμασμός μου (άπ' αυτά πού από άλλους άκουσα) μ'ε έμποδίζουν ν'α τ'ο κάμω.

Δέν είχα τή τιμή και τήν εύτυχία ν'α δω τ'ο Μήτσο Μυράτ τότε πούτανε πιό νέος και πού—όπως φαίνεται—τ'ο Θέατρο έδινε κι' οί θεατές ζητούσαν άλλα πράγματα. Όμως τι ν'α πώ ; Αυτό πού διάβασα κι' άλλου πώς θ'απρεπε λέει ν'α αναπαύεται στις τόσες δάφνες του ο σεβαστός πρωταγωνιστής ; Η μ'α και τ'απαμε όλα ν'α πούμε πώς ήτανε κακός—πολύ κακός—σ'ε παίξιμο, σ'ε κίνηση και ιδίως σ'ε άρθρωση σ'ε τρόπο ώστε ν'αναι μ'α μεγάλη παραφωνία και ν'α φαίνεται καλλίτερος ο λακός άπ' τ'ο κόντε.

«Αν ο συγγραφέας ένός έργου είναι καλός θ'α είναι και τ'ο έργο καλό. Φιλοσοφία δέ χρειάζεται».

Μπέρναρ Σω (μ'ε ειρωνική διάθεση)

«Τ'ο πρώτο έργο τής Φάννου»

Ο Ουάιλντ είναι αναμφισβήτητα καλός συγγραφέας. Τ'ο αν όλα τ'α έργα τών «καλών» συγγραφέων είναι καλά είναι βέβαια πολύ άμφισβήτησιμο. Μ'α τ'ο ότι ο «Σοβαρός κ. Ερνέστος» είναι καλό έργο καλού συγγραφέα δέ θέλει συζήτηση. Δέ θέλει. Κι' όμως έγιναν συζητήσεις και γραφτικαν κριτικές (Θέ μου φύλαγε !) και

ύστερα γράμματα από τήν Ίκαρία και διαλέξεις και... «πολύ κακό για τίποτε». Φεύγεις ξαλαφρωμένος από τόν κ. Ερνέστο». Αυτό είναι μ'α αξία. Κι' ύστερα ή άλλη αξία είναι στο ότι, ένω βέβαια ή υπόθεση παίζει τ'ο τελευταίο ρόλο στή κωμωδία αυτή, έν τούτοις ο διάλογος κι' οί πνευματώδεις διαξίφισμοί τού περίφημου συγγραφέα άκονίζουν τ'ο μυαλό τού θεατή, τ'ο κρατούν σ'ε υπερένταση και πολλές φορές μάλιστα μπορώ ν'α πώ, πώς τ'ο αναγκάζουν ν'α καλπάζει για ν'α προφτάξει τ'α χαριτωμένα κι' έξυπνα άστεία πού γεμίζουν τ'ο κείμενο. Όλ'αυτά φυσικά μ'ε μ'α προϋπόθεση. Πώς όποιοσδήποτε θεατής θ'αχει τουλάχιστο ένα δράμι μυαλό και μ'α στάλα γνώση.

Η μετάφραση καλή (τ'ο γνωστό Στ. Σπηλιωτόπουλου) και τ'ο άνέδασμα καλό γιατί ο Μουζενίδης έχει ειδικότητα για κάτι τέτοια. Τ'ο πρώτο σκηνικό τού Μάριου Άγγελόπουλου (ο σκηνογράφος θέλησε ν'α παίζει μ'ε τ'α χρώματα όπως ο συγγραφέας μ'ε τ'α λόγια αλλά ή σύγκριση τ'ο ένός μ'ε τόν άλλον είναι φυσικά συντριπτική) ήτανε υπερτοδέον φανταχτερό και κούραζε τ'α μάτια. τ'ο δεύτερο χωρίς ν'αναι πολύ καλλίτερο είχε άπαλά χρώματα κι' άρκετά λουλούδια ώστε ν'α φαίνεται παλύ πιό όμορφο. Παίρνω τή διανομή άπ' τ'ο πρόγραμμα.

Ο Νίκος Δενδραμής στο ρόλο τού Τζ'ακ Ουέρθιγκ ήταν (όπως συνήθως άρκετά κομψός, λίγο ψεύτικος και πολύ έλαφρός. Μ'α τ'ο έργο ήτανε τέτοιο πού κανέναν δέ πείραζε ή άλαφράδα του. Απεναντίας. Ός κι' εκείνο τ'ο ιδιόρρυθμο τσάκισμα τού ποδιού πού σ'ε άλλα έργα κάνει φοβερή έντύπωση έδω γλυστρούσε όπως γλυστρά τ'ο νερό π'ανω στα φτερά τής χήνας. Ο Γιώργος Παπ'ας στο ρόλο τού Άλτλ Μόνκριφ ήτανε πολύ σ'α νερά του και τ'α κατάφερε μ'α χαρά χωρίς ν'α κοπιάζει και πολύ. Επειτα είναι και κάτι άλλο. Όταν ένα λίγο έξασκημένο μάτι—πού δέ θαμπώνεται από έξωτερικά εύρήματα—κρίνει και συγκρίνει τ'ο Παπ'α μ'ε τ'ο Δενδραμή βέβαια νικητής θ'α βγει πάντα ο πρώτος. Ούτε λόγος ν'α γίνεται. Σέσιλυ Κάρντιου ήταν ή

Βάσω Μαυωλίδου. Όμορφη, άπλή, δροσερή, κομψή, χαριτωμένη πού, καθώς έπαιζε στον κήπο τού πύργου της, νόμιζες πώς δέν ήταν γυναίκα μ'α λουλουδι ψεύτικο, από κείνα πού μ'ε τόση χάρη είχε σκορπίσει στο πάτωμα ο σκηνογράφος Μάριος Άγγελόπουλος. Μόνο πού εκείνη είχε και φωνή γλυκειά σ'α μέλι. Κι' ήτανε ότι τ'αίριαζε στο ρόλο της κι' ο ρόλος της ήτανε ότι τ'αίριαζε σ'ε αυτήν. Η καλή ήθοποιός Άνθη Μηλιάδου κάθε άλλο βέβαια ήτανε παρά λαίδη και μάλιστα λαίδη Μπράνκελ. Δέν τ'α κατάφερε και τόσο καλά. Κρίμα. Γιατί άπ' τ'ο στόμα της λέγονται ένα πλήθος έξυπνα πράγματα άπ' τ'ε άπειρα πού λέγονται σ'ε αυτό τ'ο έργο. Η Άννα Λώρη σ'αν Γουέντολην Φέαρφαξ κομψή εμφάνιση και τίποτε παραπάνω χωρίς όμως αυτό—όπως συμβαίνει άλλες φορές—και ν'α ένοχλεί. Ο Ν. Παρασκευ'ας στο σχετικά μικρό ρόλο τού Αιδεσιμώτατου έφημέριου πάρα πολύ καλός, όπως πάντα. Πάρα πολύ κακή ή Σμ. Βεάνη—έκτός από τή φιγούρα—στο ρόλο τής Μίς Πρίσμι. Έρχονται τελευταίοι οί δύο ύπηρέτες ο Δέην (Άλέξης Σολομός) κι' ο Μέριμαν (Άγγ. Γιαννούλης) πού ήτανε καλοί κι' οί δυό τους ο καθένας ξεκινώντας κι' από μ'α πλευρά. Ο δεύτερος έπαιζε και μιλούσε και κουνιότανε σ'ε σοβαρά παίρνοντας τ'ο έργο σ'ε σοβαρά, τ'ο ρόλο του σ'ε σοβαρά και όλα σ'ε σοβαρά ένω ο πρώτος—όπως πάντα—φαινότανε ν'α κοροϊδεύει τ'ο έργο, τ'ο ρόλο του, τούς συμπαίκτες του και λιγάκι—τι ν'α γίνει πρέπει ν'α τ'ο πούμε—κι' εμ'ας τούς θεατές.

Τι ν'α γράψουμε και τι ν'α πούμε ; Στο «ζοφερό καταγώγιο» τού Θεάτρου αυτού (έκφραση Άλκη Θρύλου, βλέπε τεύχος 396 «Νέας Έστίας» σελ. 1426) ή τέχνη είναι θανάσιμα πληγωμένη. Και ότι κι' αν πει κανείς κι' ότι κι' αν κάμει : «εις τού Θανάτου τ'οι πληγές βοτάνια δέ χωρούνε μ'ε ούδ'ε γιατροί γιατρέυουνε μ'ε ούδ'ε άγιοι βοηθούνε».

Ἰστερ' ἀπ' τὸ «Παράξενο Ἰντερμέ-
τζο» οἱ θεατῆς τοῦ Θεάτρου «Βρεττανία»
γίνγηκαν—καὶ μετὰ τὸ δίκην τους—πολὺ ἀ-
παιτητικοί. Κι ἔτσι ὁ «κ. Πόνς» τοῦ Ζωρζ
Μπέρ (:) φάνηκε πολὺ παρακατιανὸς καὶ
τὸ παίξιμο—αὐτὸ δὲν ἰσχύει γιὰ ὅλους—
ἀρκετὰ βιασμένο καὶ κάμποσο ἀμελέτητο.
Χαριτωμένο βουλευτὸ δῆμος παρ' ὅλ' αὐτὰ
ὁ κ. «Πόνς». Ὅλη του ἡ ὑπόθεσις στηρί-
ζεται σ' ἓνα λάθος τοῦ κ. Πόνς ποὺ ξανα-
ζωντανεύει τὸν ἀπὸ χρόνια πεθαμένο ἄν-
τρα τῆς ξαναπαντρεμένης χήρας τῆς κω-
μωδίας. Ὁ πουριτανὸς σύζυγος θεωρεῖ ἄ-
κυρο τὸ γάμο μιά καὶ ὁ προκάτοχος ζεῖ
καὶ γίνονται ἓνα πλῆθος κωμικὰ ἐπεισό-
δια ὡς που στοὺς τέλους ὁ κ. Πόνς καταφέρ-
νει νὰ θυμηθῆ πὼς δὲν τὸν ἔλεγαν ἔτσι
μὰ ἀλλοιῶς τὸν ἄνθρωπο ποὺ ἐκεῖνος εἶχε
συναντίσει.

Τὸ ἔργο βέβαια καὶ τὰ ἐπεισόδιά του
δὲ μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς πὼς εἶναι πρώτης
γραμμῆς. Ὅμως ἀξιοποιήθηκαν ἀπὸ τὸ
διασκεδαστικώτατο παίξιμο τοῦ Ἀντώνη
Γιαννίδη καὶ τῆς Κατερίνας. Κοντὰ σ'
αὐτοὺς ὁ εὐδουεῖδης καὶ καλὸς ἠθοποιὸς
Δῆμος Σταρένιος ἔπαιξε τὸν κ. Πόνς ὅσο
γίνεται καλλίτερα, ἐξέχασε τὸν ἑαυτὸ του
καὶ μᾶς ἔκαμε καὶ μᾶς νὰ τὸ ξεχάσουμε
γιατὶ δὲν ὑπῆρχε ἠθοποιὸς παρὰ ρόλος
μονάχα, ὡς τῆ τελευταία κίνησι τοῦ μα-
τιοῦ κι ὡς τὸ παραμικρότερο ρουθούνισμα
τῆς μύτης. Μπράβο τους. Ἀπόλαυσις ἦταν
κι οἱ τρεῖς τους. Μὰ μόνο αὐτοί. Γιατὶ ὁ
Τίτος Φαρμάκης ἔχει βόθαια πολλὰ ἄλλα
νὰ συλλογίζεσαι ἐκτὸς ἀπὸ τὸ πὼς θὰ παί-
ξει καλὰ τὸ μέτριο ρόλο ἑνὸς νεαροῦ φου-
τουρίστα ζωγράφου καὶ γιατί ἡ Θάλεια
Καλλιγᾶ, πούχει πολλὰ προσόντα, θέλον-
τας νὰ παίξει ἓνα ρόλο μικροῦ ζωηροῦ καὶ
φλύαρου κοριτσιοῦ—ποὺ δὲ τῆς ταίριαζε
καὶ τόσο—παρακουνιότανε καὶ παραφώ-
ναζε σὲ σημεῖο ὥστε νὰ καταφέρει νὰ ζα-
λίσει, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν κ. Πόνς, καὶ τοὺς
θεατῆς. Ἡ Ροζαλία Νίκα ποὺ «ὀδοῦεται»
τῆ Βαρώνη Μαρτὲν θγαίνει στὴ πρώτη
πράξιν ἀκριβῶς τῆ στιγμῇ ποὺ κλείνει ἡ
αὐλαία. Στὴ τρίτη πράξιν δὲ θγαίνει κα-
θόλου. Ἔτσι ἔχουμε κέρδος δυὸ πράξεις.
Κι' αὐτὸ κάτι εἶναι.

Σ' ἓνα ἔργο σὰν τὸ «κ. Πόνς» ἓνας
σκηνοθέτης δὲν ἔχει βέβαια πολλὰ πράμ-
ματα νὰ πεῖ. Ὅμως ὁ Γιαννούλης Σαρα-
ντίδης καλὰ μᾶς τάπε τὰ λίγα ἐκεῖνα πού-
χε νὰ πεῖ. Τὸ μόνο σκηνικὸ τοῦ Ἀντρέα
Νομικοῦ ἦτανε ὁμορφο σὲ χρώματα καὶ
σχέδια παντοῦ. Ἀπ' τ' ἄσπρο τζάκι ὡς
τῆ ζωγραφικὴ ἀπομίμησις τοῦ ἀριστεροῦ
τοίχου. M.I.M.

Γ Α Λ Λ Ι Α

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

Στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Γενεύης ὁ γνω-
στὸς στὸ ἀθηναϊκὸ κοινὸ Henri Guille-
min, ἀφιερώνει μιά φορὰ τῆ ἑβδομάδα τὴν
παράδοσι τῆς σύγχρονης λογοτεχνίας, στὸ
ἔργο τοῦ Claudel.

Στὴ Σορβόννη ὁργανώθηκε ἀπὸ τὴν ἐ-
ταιρεία γιὰ τὴν ἐνίσχυσι τῶν Ἑλληνικῶν
σπουδῶν στὴ Γαλλία καὶ τὸ Νεοελληνικὸ
Ἰνστ. τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Παρισιοῦ φι-
λολογικὸ μνημόσυνο τοῦ Κωστή Παλαμά.
Ἡ δις Π. Λάσκαρη σὲ ὠραία τῆς ὁμιλία
ἀνάλυσε, μπρὸς σὲ πυκνὸ ἀκροατήριον τὸ
ἔργο τοῦ μεγάλου μας ποιητῆ ἐνῶ οἱ κυ-
ρίες Μαρία Μαλανδρινου καὶ Σουζάννα
Demati ἀπάγγειλαν ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ
«Δωδεκάλογο τοῦ Γύφτου».

Ἀγγέλλουν ἀκόμα τὰ μυθιστορήματα
«Κορμιά καὶ ψυχὴ» τοῦ Maxencevan
der Mersch, συνεχιστῆ τῆς παράδοσις
τοῦ ρεαλισμοῦ à la Zola καὶ (ἓνα ἔργο
κοινωνικῆς ἐμπνευσις «Ὁ ἄνθρωπος μετὰ
τὸ σφυρὶ» τοῦ Jean Macguert.

Στὰ τέλη τοῦ Νοέμβρη κυ-
κλοφόρησαν «Ὁ ἄνθρωπος μετὰ τὰ γάντια
ἀπὸ πανί» τοῦ La Vorende, μυθιστορή-
ματα ἱστορικῆς καὶ θρυλικῆς ἀναπόλησις
«Κατακλυσμὸς» τοῦ Andre Demaison,
μυθοποιημένη ἀφήγησις τῆς κιβωτοῦ τοῦ
Νῶε. «Gerbe Baude» τοῦ Georges Ma-
guane, ὅπου μποροῦμε νὰ διακρίνομε τὴν
ἐπὶ δράσι τοῦ ἀμερικανικοῦ μυθιστορήμα-
τος. Μᾶς γνωρίζεται πὼς ὁ A. France δὲν

διαβάζεται καθόλου ἀπ' τοὺς νέους τοῦ 1943
ἐνῶ ὁ Claudel «τιμᾶται σήμερα σὰν με-
γάλος λειτουργὸς τῆς ποίησις» καὶ προσ-
θέτει γιὰ τὸν Pequy ὅτι «ὅσο περισσότε-
ρο τὸν θαυμάζουν τόσο λιγώτερο τὸν δια-
βάζουν».

Ἀπὸ ἓνα ἄρθρο τοῦ Andre Richaud
πάνω στὸ ἑλληνικὸ θέατρο παραθέτομε
τις παρακάτω γραμμῆς. «Θαυμάσιος τόπος,
ὅπου σὲ κάθε μεριά, ὁ ἄνθρωπος ὁ λιγώτε-
ρο ἄξιος αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος γίνεται ἀλη-
θινὰ τὸ κέντρο τοῦ κόσμου Δὲν προσέχουν
τὸν Παρθενῶνα: Λούζονται μᾶς! τοῦ τὸ στο
ἴδιο μυστήριον. Τὸ ἴδιο καὶ γιὰ τὴν τρα-
γωδία. Καταβροχθίζει ὅτι δὲν εἶναι στὰ
μέτρα τῆς ἀλλὰ μεταμορφώνει σὲ μάρμα-
ρο καὶ σὲ μπροῦτζο ὅτι ἀξίζει. Εἶναι ἓνα
φίλτρο ποὺ κάνει ἡλίθιο τὸν καθηγητῆ καὶ
τὸν ποιητῆ τρελλό. Εὐτυχισμένος ἐκεῖνος
ποὺ μπορεῖ ν' ἀποκοιμηθεῖ στὴν Ἐπίδουρο
μετὰ τὴν ἐλπίδα νὰ ζυπνήσει τρελλός».

Τὸ πιδὲ μεγάλο θεατρικὸ γεγονός τῆς
περιόδου ἦταν τὸ ἀνέβασμα στὴν Come-
die Française τοῦ ἔργου τοῦ Claudel «Le
Soulie de Sahn» μετὰ σκηνοθεσίαν τοῦ
Jean Lonis Barault. Ὁ Gaudel ἔγρα-
ψε, ὅτι παρέδωσε τὸ ἔργο του στὸν J. L.
Barault «σὲ πλήρη ὁμοφωνία καλλιτε-
χνικῶν πεποιθήσεων... Συνεργάστηκα λέει
μετὰ τὸν J. L. Barrault καὶ εἶδα πὼς ἦταν
πραγματικὰ ὁ ἐνδεδειγμένος ἄνθρωπος.
Χάρις σ' αὐτὸν τὸ «Soulie de Sahn»
ἔφθασε στὴν ἀκμῆα του μορφῆς».

Ἐκτὸς ἀπ' τὸν J. L. Barault πρω-
ταγωνιστοῦν μετὰ σπάνια ἐπιτυχία οἱ Ma-
deleine Renaud, Marie Bele, Marie
Marquet, Vonuel, Chambrenil, Ainie
Clariond, Julien Berfliean κ. ἄ. οἱ πρώ-
τες κριτικῆς μιλοῦν γιὰ «ἀποθεωτικὴ ἐπι-
τυχία» Παίχτηκαν ἀκόμα: «Ἡ νεκρὴ βα-
σιλισσα» τοῦ Monflirant, οἱ «Μύλοι» τοῦ
Sarfre, «Renaud et Armide» τοῦ Col-
feau καὶ ἄλλα. Ὁ Shakespeare καὶ ὁ
Ibsen στέκουν στὴν πρώτη γραμμῇ τοῦ
θεατρικοῦ ἐνδιαφέροντος.

«Στοργή» τοῦ Jacques Chardoune ποὺ
ἄλλωστε, κυκλοφορεῖ κι' ἄλλη ἐκδοσις
τῶν «Ρωμαντικῶν» του. «Τὸ ψωμί τοῦ Λα-
γού» τοῦ Joseph Gressot μυθιστορημα

τῆς γῆς καὶ τοῦ ἀγροῦ, ποὺ πῆρε τὸ βρα-
βεῖο Sully Ollivier de Serres ἀπ' τὸν
ὕπουργὸ τῆς Γεωργίας καὶ ποὺ δέχτηκε
τοὺς ἀνεπιφύλακτους ἐπαινοὺς τῆς Colette.

Στις 13 τοῦ Νοέμβρη, στὴν Comedie
Française ἡ «ποιητικὴ Matinée» ἀφι-
ερώθηκε ἀποκλειστικὰ στοὺς αἰχμάλωτους
ποιητῆς. Ἡ ἐπιτυχία ἦταν συγκινητικὴ.

Ἡ «ποιητικὴ Matinée», τῆς Come-
die Française ποὺ ἀφιερώθηκε στὸ θρόλο
τῆς ἐποχῆς τοῦ Hugo εἶχε τέτοια ἐπιτυ-
χία ποὺ χρειάστηκε νὰ ἐπαναληφθῆ.

Ἀγγέλλουν τὴν ἐκδοσις τριῶν ποιητι-
κῶν συλλογῶν «Τὸ γαλλικὸ μυστήριον» τοῦ
Luc Estang, «Ὁ ἀδελφὸς μου, ὁ Ἰσκι-
ος» τοῦ Joe Bausquet, «Οἱ Βασιλιάδες
Μάγοι» τοῦ Andre Frenaud (ποὺ περιέ-
χει ποιήματα τοῦ πολέμου καὶ τῆς αἰχμα-
λωσίας).

Ἀνάμεσα στὰ διβλία κριτικῆς σημειώ-
νομε τὸ «Flaubert» τοῦ Guillemin.
Ἀκόμα ἓνα βιβλίον γιὰ τὸν Flaubert τοῦ
Edouard Maynial. «Γαλλικὴ πορεία»
(μελέτες ποὺ ξεκινᾶν ἀπ' τοὺς κλασσικοὺς
καὶ φτάνουν ὡς τοὺς σύγχρονους) τοῦ Ra-
mon Fernandeg. Ὁ ἴδιος συγγραφέας ἐ-
τοιμάζει μιά βιογραφία τοῦ M. Barrés.

Μιά νέα «Ἱστορία τῆς Γαλλικῆς λο-
γοτεχνίας» τοῦ Kleber-Haedens ἀποκτᾶ,
μετὰ τὴς ὑποκειμενικῆς καὶ παράδοξης κρι-
σις τῆς, καταπληκτικὴ ἐπιτυχία. Στις
500 σελίδες τοῦ βιβλίου ὁ Voltaire δὲν
πιάνει παρά 4. Ὁ κριτικὸς βλέπει στὸν
Villon τὸ μεγαλύτερο Γάλλο ποιητῆ.

Ἀνάμεσα στὰ ἔργα τοῦ Κινηματογράφου
τοῦ 1943 σημειώνομε «Τὸ αἰώνιο ξα-
ναγύρισμα» τοῦ Cocleau μετὰ σκηνοθεσίαν
τοῦ Jean Delamoy καὶ πρωταγωνιστῆς
τὸν Jean Mardis καὶ τῆ Madeleine So-
logue τὸ «Κοράκι» μετὰ τὸν Pierre Fres-
nay καὶ Ginette Leclere. «Μόνη Ἀγά-
πη» μετὰ τὸν Pierre Blanchar καὶ τῆ Mi-
cheline Presles.

R. M.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΝΕΑ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ὁ νέος ἐκδοτικός οἶκος Ἴκαρος πρόκειται νὰ ἐκδώσει τὸ ὑραιότατο Βιβλίο «Ὁ βίος τοῦ Μπετόβεν—Μία ἡρωϊκὴ βιογραφία» ποὺ φιλοτέχνησε ὁ κ. Νάσος Δετζώρτζης. Ἐπίσης ὁ Ἴκαρος, ποὺ ὡς πρωταρχικὸ τοῦ σκοποῦ ἔχει τὴν ἐκδοση πραγματικῶν ἔργων τέχνης θὰ ἐκδώσει μιὰ σειρά σημαντικῶν ἔργων, ὅπως εἶναι τὰ περίφημα «Γράμματα σ' ἓνα νέο ποιητὴ» τοῦ Ρ. Μ. Ρίλκε, κατὰ μετάφραση τοῦ Μάριου Πλωρίτη, τὸ ἔργο τοῦ Χάξλεν «Ὅταν σβύσανε τὰ πυροτεχνήματα» μὲ μετάφραση λογοτεχνικὴ τῆς διδως Κρανάκη. Ἐπίσης ὁ Ἴκαρος ἀναγγέλλει ὡς προσεχὴ τὴν ἐκδοση σειρᾶς διηγημάτων τῆς Μάνσφιλντ καὶ μιᾶς θεωρητικῆς ἐργασίας τοῦ κ. Κλ. Παρασχοῦ μὲ τίτλο «Ἡ καλλιτεχνικὴ δημιουργία».

Τὸ νέο φοιτητικὸ περιοδικὸ «Φοιτητικὴ Τέχνη» ποὺ κυκλοφόρησε τὸ πρῶτο τοῦ φύλλο, προξένησε μεγάλη αἵσθηση ἀνάμεσα στοὺς νεανικοὺς καὶ φοιτητικοὺς κύκλους γιὰ τὸ ἐκλεχτὸ περιεχόμενό του.

Ὁ μέχρι τώρα Ἀρχισυντάχτης τῶν Μαθητικῶν Γραμμάτων καὶ ταχτικὸς συνεργάτης τῆς «Νεανικῆς Φωνῆς» ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς της κ. Τάσος Λιγνάδης, ἀνάλαβε καθήκοντα Ἀρχισυντάχτου.

Ἡ κριτικὴ τοῦ κ. Νίκου Γκάτσου γιὰ τὴν ποιητικὴ συλλογῆ τοῦ κ. Στάθη Ἐρυκίνη (Τυχοδιώχτες) θὰ δημοσιευθεῖ στὸ ἄλλο τεῦχος.

Ἀπὸ τὸ ἐπόμενο τεῦχος μας, ἀρχίζουμε τὴ δημοσίευσή τῆς Νέας Ποιητικῆς δημιουργίας τοῦ ποιητῆ τοῦ «Κάιν καὶ Ἄβελ» καὶ τῆς «Πολιτείας τῆς νύχτας» Κρίτωνα Ἀθανασοῦλη ποὺ φέρνει τὸ τίτλο «Καραβάνι».

Χρῆστον Πλουτέν.— Λάβαμε τὰ ποιήματά σας. Ὅχι καὶ τόσο καλά. Ἐπιδιοθήτε στὸν πεζὸ λόγο ὅπου μπορεῖτε νὰ δημιουργήσετε κάτι τὸ καλὸ. Περᾶστε ἀπὸ τὰ γραφεῖα μας.

Κώστα Ἀγαπητίδης.— Λάβαμε τὸ κομμάτι σας «Στὸ Πέδι». Πολὺ καλὸ. Πρὶν ὅμως τὸ δημοσιεύσουμε περάστε ὅπωςδήποτε ἀπὸ τὰ γραφεῖα μας. Σὰς περιμένουμε.

Κώσταν Καραμανώλην.— Τὸ πεζὸ ποὺ μᾶς στείλατε «Τὸ πρῶτο ραντεβού» εἶναι ἓνα κοινὸ ρωμάντζο χωρὶς ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον. Στείλτε μας κάτι καλύτερο καὶ μικρότερο.

Σωτῆρη Λεριώτην.— Εὐχαριστοῦμε γιὰ τὰ καλά σας λόγια. Τὸ κομμάτι σας ὀχι καλὸ. Πολὺ κοινὸ καὶ παιδικὸ. Στείλτε μας κάτι ἄλλο.

Καίτη Σβορώνου.— Τὰ δυὸ τελευταῖα κομμάτια σας τὰ λάβαμε πολὺ ἀργά. Τὸ «Φῶς στὸ σκοτάδι» καλὸ καὶ θὰ δημοσιευθεῖ στὸ ἐπόμενο τεῦχος.

Ντίνον Γούλον.— Λάβαμε τὸ τελευταῖο σας κομμάτι. Εἶναι πολὺ κοινὸ, γράψετε καλύτερα ποιήματα ὅπου θὰ μπορέσετε νὰ δημιουργήσετε κάτι τὸ καλὸ.

Ζοζέλλα Νικολάκη.— Τὸ ποίημά σας ὑστερεῖ καὶ στὴ τεχνικὴ καὶ στὴν ἔκφραση. Ἡ νουβέλλα σας εἶναι ἓνα κοινότατο ρωμάντζο χωρὶς ἰδιαίτερα προτερήματα. Πρὸς τὸ παρὸν διαβάστε πολὺ, σύγχρονη Νεοελληνικὴ λογοτεχνία. Ἡ μελέτη θὰ σὰς βοηθήσει πολὺ στὸ νὰ γράψετε καλὰ ἀργότερα.

Ζίναν Ἰωαννίδου.— Λάβαμε τὴν αἰσθητικὴ μελέτη σας πάνω στὸν «Ἡνίοχο». Θὰ δημοσιευθεῖ στὸ ἐπόμενο τεῦχος.

«ΝΕΑΝΙΚΗ ΦΩΝΗ»

"ΙΚΑΡΟΣ,"

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ : ΣΤΑΔΙΟΥ 8α—Τηλ. 21.657

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

τὸ νέο Μυθιστόρημα τοῦ

ΚΝΟΥΤ ΧΑΜΣΟΝ

«ΣΤΟ ΑΣΤΡΟ ΤΟΥ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΥ»

Σὲ μετάφραση τοῦ

ΒΑΣΟΥ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗ

ΤΥΠΟΝΟΥΝΤΑΙ

ΡΟΜΑΙΝ ΡΟΛΑΝ

«ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΜΠΕΤΟΒΕΝ»

Μετάφραση : ΝΑΣΟΥ ΔΕΤΖΩΡΤΖΗ

ΑΛΝΤΟΥΣ ΧΑΞΛΕΥ

«ΟΤΑΝ ΣΒΥΣΑΝΕ ΤΑ ΠΥΡΟΤΕΧΝΗΜΑΤΑ»

Μετάφραση : Μ. ΚΡΑΝΑΚΗ

ΡΑΪΝΕΡ ΜΑΡΙΑ ΡΙΛΚΕ

«ΓΡΑΜΜΑΤΑ Σ' ἘΝΑ ΝΕΟ ΠΟΙΗΤΗ»

Μετάφραση : Μ. ΠΛΩΡΙΤΗ

ΚΛ. ΠΑΡΑΣΧΟΥ

«Ἡ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ»

Δοκίμιο

ΘΕΑΤΡΟ ΤΕΧΝΗΣ

Β'. ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1943 - 44

Σκηνοθέτης

ΚΑΡΟΛΟΣ ΚΟΥΝ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ

της 'Ακαδημίας 'Αθηνών

ΣΤΕΛΛΑ ΒΙΟΛΑΝΤΗ

ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ

ΔΕΥΤΕΡΑ 3 και 5,1)2

ΤΕΤΑΡΤΗ 3 μ. μ.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 3 μ. μ.

ΚΥΡΙΑΚΗ 10,30' π. μ.

ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΑΛΙΚΗΣ
